

FÖRSVARSHÖGSKOLAN

SVERIGES VÄG TILL ETT NATO -MEDLEMSKAP 2019-2022

Pro gradu-avhandling

Premiärlöjtnant

Matias Öblom

SM 6

Institutionen för krigskonst

April 2017

FÖRSVARSHÖGSKOLAN

Kurs Magisterkurs i militärvetenskaper 6	Studielinje Institutionen för krigskonst
Skribent Premiärlöjtnant Matias Öblom	
Forskningsarbetets namn Sveriges väg till ett NATO -medlemskap 2019-2022	
Ämne som avhandlingen hör till Strategi	Förvaringsplats Försvarshögskolans bibliotek
Tidpunkt April 2017	Textsidor 65 Bilagesidor 4
ÖVERSIKT <p>Denna forskning har utnyttjat den aktuella diskussionen om Sveriges att vara eller att inte vara medlem i NATO. Aktualiteten ökas genom att Sverige och Finland samarbetar för att utveckla gemensamma trupper. Därför är forskningen även intressant för den finska försvarsmakten. Rubriken sätter upp en rätt så stram ram att forska i. Därför har begränsningar kunnat göras för att utesluta eventuella andra metoder för att förstärka Sveriges säkerhetspolitiska ställning.</p> <p>Forskningen har genom problemorienterad materialinsamling lyckats samla in en märkbar databas gällande Sveriges säkerhetspolitik. För att analysera denna databas har kvalitativa metoden för dokument och litteraturanlys använts. Sedan mera har forskningen använt sig av struktur realismen och mera specifikt, den av Kenneth Waltz utvecklade defensiva struktur realismen. Det centrala verktyg som defensiva struktur realismen har att erbjuda denna forskning är i form av balansteorin.</p> <p>För att skapa en bild över hur Sverige styrs och således hur den svenska demokratin fungerar har forskningen först fokuserat på Sveriges internpolitik vilket inte alls är typiskt för en forskning med realpolitisk teori, likväl har det varit en viktig del i att förstå den politiska kultur som svenska politiker arbetar i för att nå resultat.</p> <p>NATO har forskats i grundligt i det hänseendet att man har tagit fram de krav som NATO ställer på en aspirerande ny medlemsstat. Samtidigt har dessa krav analyserats genom de aktioner man har noterat att Sverige har gjort under den senaste tiden. Speciellt bör noteras de likheter mellan Membership Action Plan (MAP) och fördjupade samarbetet (EO) samt samarbetsformen 28+2.</p> <p>De andra samarbetena som tas upp i avhandlingen har forskats i endast för att kunna opponera den annars rätt så NATO -positiva ställningen som forskningen har antagits redan genom sin rubrik. De samarbeten som granskas är bilaterala samarbetena med Finland och Förenta staterna samt de multilaterala samarbeten som man ingått i med EU och just NATO.</p> <p>Forskningen har påvisat att Sveriges samarbete med NATO är väldigt djupt. Delvis kan detta samarbete tolkas som förberedelser inför ett eventuellt medlemskap i NATO. Under senaste tiden har det gjorts förberedelser inom ekonomiska, juridiska och militärtekniska områden för att nå en väldigt hög interoperabilitet med NATO och dess medlemsländer.</p>	
NYCKELORD <p>Sverige, NATO, Allians, Samarbete, Medlemskap, Struktur realism, Neoklassisk realism, Säkerhetspolitik, Försvarspolitik, Makt</p>	

SVERIGES VÄG TILL ETT NATO MEDLEMSKAP 2019-2022

1 INLEDNING	1
1.1 Utgångsläge för undersökningen	1
1.2 Definitioner	3
1.3 Restriktioner och begränsningar.....	5
1.4 Tidigare forskning.....	7
2 AVHANDLINGENS TEORETISKA UPPBYGGNAD.....	8
2.1 Makroteoretiska nivån.....	8
2.2 Teoretisk ruta	10
2.2.1 Neoklassisk realism	13
2.2.2 Struktur realism	14
2.3 Forskningens metoder för insamling och analys	15
2.4 Forskningens problematik.....	16
3 Sveriges säkerhetspolitik	17
3.1 Det svenska politiska systemet	17
3.2 Sveriges partier och deras syn på ett eventuellt NATO-medlemskap	21
3.3 Målsättningar för det svenska säkerhetspolitiska internationella samarbetet.....	24
3.4 Sveriges säkerhetspolitik i nuläget.....	26
4 Sveriges möjligheter till ett NATO -medlemskap	28
4.1 NATO:s organisation	29
4.2 Behandling av medlemsansökan i NATO	32
4.3 NATO:s krav på ett svenskt medlemskap	34
4.3.1 Politiska- och ekonomiska krav.....	36
4.3.2 Försvars- och militära krav.....	38
4.3.3 Krav på resurser	41
4.3.4 Krav på säkerhet	42
4.3.5 Juridiska krav.....	43
4.4 Sveriges åtgärder för en försnabbad process	45
5 Sveriges alternativ till ett eventuellt NATO-medlemskap.....	47
5.1 EU ur säkerhetspolitisk synvinkel.....	48
5.2 Bilateralt samarbete i den svenska säkerhetspolitiken	50
5.2.1 Sverige och Finlands samarbete	51
5.2.2 Sverige och Förenta staternas samarbete	53
5.3 Samarbetet med NATO	54
6. SAMMANFATTNING	57

6.1 Forskningens resultat.....	57
6.2 Centrala slutsatser	59
6.3 Granskning av forskningens validitet och reliabilitet.....	61
6.4 Resonemang och förslag för fortsatt forskning	63
KÄLLOR	1
BILAGOR.....	1
Bilaga 1 Förkortningar.....	2
Bilaga 2 NATO:s utsträckning på karta.	3
Bilaga 3 NATO:s militära beslutsprocess.	4

1 INLEDNING

1.1 Utgångsläge för undersökningen

”Amerikas förenta stater räknade med att Sverige skulle bidra till västs försvar. Vi sågs på 1980-talet, enligt en av USA:s NATO-ambassadörer, som NATO:s sjuttonde medlem.”¹

Detta citat är taget ur prisbelönta boken ”Sveriges hemliga NATO-förbindelser” av Mikael Holmström. Boken berättar i stort sett om hurdana kontakter Sverige hade under kalla kriget. Det Holmström konstaterar i sin bok är att Sverige hade väldigt nära kontakter till NATO och speciellt vissa NATO -länder under det kalla kriget. För denna forskning är boken i sig inte relevant som källmaterial men den ger ett bra historiskt perspektiv. Det speciella med skribenten Holmström är att han representerar journalisterna i Sverige, ännu specifikare de grävande journalister i Sverige som har koncentrerat sig mera och mera på säkerhetspolitiska frågor. Denna bok som Holmström i sin tur kan ses som ett startskott till NATO -debatten i modern tid. Den debatten är av stor vikt för denna forskning eftersom den i sin tur har gett upphov till det fakta som har tagits fram av andra och som utnyttjats i denna forskning.

Liksom i historien har även dagens ledande parti i Sverige skapat en parallell mellan bilaterala och multilaterala förhållanden och Sveriges säkerhetspolitik. Skillnaden är endast att man under tiderna för neutralitet gjorde den sorten av samarbete mera under ytan. Av speciellt intresse idag är Finsk-svenska (FISE) samarbetet. Orsakerna till särintresset är säkert fler än vad denna avhandling kunde hantera, men i varje fall alliansfriheten är en av dem, det geopolitiska läget och behovet av att rationalisera de ekonomiska satsningarna i säkerhetspolitiska frågor är emellertid det andra. En alternativ linjedragning till den svenska officiella linjen är den alliering, istället för alliansfriheten. Igen en orsak till varför det är väsentligt att forska i hur Sverige skulle, enligt rubriken, kunna bli medlem i militäralliansen NATO redan 2019. Det är för att granska det andra alternativet.

¹ Holmström 2001, 31.

Denna synvinkel på Sveriges möjliga alliering är även intressant för finska försvarsmakten och finska staten i största allmänhet. Ingen, inte ens Sverige, önskar sig att något liknande som Sveriges medlemskap i EU skulle upprepa sig. Då man i Sverige meddelade om sin kommande anslutning till EU, till den finska statsledningens stora förvåning.² I nuläget skulle det exponera Finlands säkerhet om Sverige skulle gå med i NATO före Finland. Då och ännu idag resonerar man i stor grad för att Sveriges medlemskap i EU är ett säkerhetspolitiskt beslut. Vilket gör det så mycket enklare att dra denna parallell till medlemskapet i NATO, som även är ett säkerhetspolitiskt beslut.

Rysslands kapprustning har inte heller minskat på behovet av att utreda alla säkerhetspolitiska möjligheter i Sverige och resterande delar av Rysslands närområde. Detta kan enkelt bevisas med NATO:s förflyttning och delvis grundande av nya trupper till Baltikum. Klassiska realismen, som ligger som grund för den teori som används i denna forskning, förutspår att en växande stormakt kommer att expandera vid fördelaktiga stunder mot svagare grannar.³ Därför måste dessa svagare grannar göra något för att göra sig mindre attraktiva för en rysk invasion genom att till exempel öka på sin säkerhet⁴. Ett gott exempel på en situation där detta inte har förverkligats enligt realismens teser har vi i Skandinavien, där Finland och Sverige inte är egentliga medlemmar i försvarsalliansen NATO. Detta kan vara tack vare den liberala inställningen som varit det dominerande idealet efter Sovjetunionens fall.

Under denna forskning har tanken väckts ifall NATO debatten har landat i en ålder av Shakespeare. Som alternativ rubrik till denna forskning, som samtidigt klart och tydligt signalerar forskarens syn, har ”NATO - att vara eller att inte vara, utredningarnas tid; köper man bara tid?” växt fram. Eftersom denna forskning strävar efter en noggrannare beskrivning på vilket sätt Sverige kan bli medlem i NATO har nuvarande rubrik fått stå kvar. Den alternativa rubriken förmedlar ändå hurudan syn på nuvarande svensk regeringspolitik forskaren har. Det är ändå tack vare dessa utredningar⁵ som forskningen har kunnat ställas på en solidare grund.

² Ahtisaari & Iloniemi & Ruokanen 2016, 206-212. Se även Bringéus 2016, 73.

³ Zakaria 1998, 28.

⁴ Invasion var tidigare ett mycket enklare begrepp. Idag måste suveräna länder ta i beaktande ett flertal hot som inte tidigare kunde klassas som invasion. Delvis syns ännu flummigheten i begreppet eftersom man inte kan säga att man blir invaderad av ett annat land ifall inte invandrarna bär den nationens flagga eller kokard som man representerar. Invasion har delvis ersatts med hybridhot eller irreguljära hot.

⁵ De utredningarna som har begärts av regeringen är två till antalet och bär två politiska tiders syn på Sveriges eventuella medlemskap i NATO. Bringéus 2016 och Bertelman 2014.

Efter denna inledning med definitioner, begränsningar och presentation av tidigare forskning, kommer avhandlingen att vara uppdelad i ett teorikapitel i kombination med forskningens frågeställning och tre huvudkapitel. Dessa tre huvudkapitel behandlar självaste frågeställningarna för forskningen. Första huvudkapitlet och avhandlingens tredje kapitel behandlar Sveriges politik på ett allmänt plan, men fokuserar speciellt på de svenska partiernas syn på Sveriges säkerhetspolitik och ger därigenom en syn på hur Sveriges säkerhetspolitik kan tänkas utvecklas. Fjärde kapitlet ger en bild av NATO:s normala krav på en ny medlem. I slutet av kapitlet behandlas vad dessa krav kunde tänkas betyda för Sverige och hur man kunde tänkas försnabba denna process. Femte och sista huvudkapitlet behandlar alternativen för Sverige om man inte blir medlem i NATO. Främsta fokuset ligger på de bilaterala och multilaterala förhållandena som alltid tas upp i NATO debatten som alternativ till ett medlemskap i NATO. Sjätte kapitlet behandlar avhandlingens resultat och pålitlighet. Till sist föreslås fortsatta forskningsbehov och -möjligheter utgående från denna forskning. Även idéer som väckts under forskningens gång hittas i sjätte kapitlet, trots att kontakten till denna forskning kan stundvis ha känts som lösa för dessa idéer, har man till slut kunnat binda dem till forskningen i denna avhandling. Genom att presentera dessa idéer har man kunnat leverera ett eventuellt mervärde för kommande forskningar.

1.2 Definitioner

För att försöka förstå vad speciellt svenska forskare tycker att *säkerhetspolitik* är har Nils Andrén fått stå till tjänst. Han har under stora delar av kalla kriget och tiden efter kalla kriget forskat i säkerhetspolitik i Sverige. Han har definierat att nationell säkerhetspolitik är ”... en sammanfattande beteckning på en stats politiskt styrda aktiviteter i syfte att kunna förverkliga sina mål också i situationer där den ställs inför hot från andra aktörer, särskilt från andra stater, i det internationella systemet.”⁶ Denna definition är lämplig speciellt för realismen eftersom man pratar om statens själviska målsättningar och det internationella systemet. Samtidigt får man ett begrepp om hur omfattande säkerhetspolitik i själva verket är.

⁶ Andrén 1997, 16.

Det är först efter denna definition av säkerhetspolitik som vi kan beskriva den värld vi känner efter andra världskriget. För att vi klarare lägga fingret på vad det är som behövs för en nations säkerhet. Samtidigt går vi mera från den klassiska realismen till struktur realismen och vidare, beroende på hur mycket vi anser att det internationella samarbetet är organiserat och styrt genom kontrakt. Som exempel fokuserar poststrukturalistiska och konstruktivistiska teorier därför på auktoritet och legitimitet genom diskurs och praxis som ger makt åt och tar makt av styret.⁷ Det vill säga makten sviktar enligt vad den allmänna opinionen är. Hur man än ser på detta har vi den värld vi lever i. I den världen är stater eller nationer den styrande makten över människor. Hur man än önskar går det inte att fungera i det internationella systemet utan att först tillhöra ett land.

Enligt en realistisk syn handlar internationell politik i sista hand om *makt*. Makt i sig är ett centralt begrepp i alla av realismens teorier eftersom realismen just försöker förklara makt och strävan till denna makt.⁸ I denna forskning får inte makten så stort utrymme som den troligen borde få, men den är ett underliggande begrepp likväl. Denna saknad kan ha många orsaker, men en särskild är de liberala influenser som alla, även forskaren, har blivit indoktrinerad av.⁹ För att gå noggrannare in i begreppet makt måste man förstå att sättet att se på makt kan variera. För det första kan man studera makt ur de politiska teoriernas synvinkel, där makt är något som syns som styrning av ett område. Detta kan tänkas som ett styre där det allmänna goda eftersträvas genom politik. Det andra dominanta sättet att se på makt är att granska de aktioner som leder till de resultat som man ser. Detta senare sätt att se på makt är dominant inom de förklarande teorierna.¹⁰

Dessa förklarande teorier granskar noggrant resurser och kapaciteter som kan påverka situationer, inte begränsade till det militära. Man tar alltså hänsyn till andra maktfaktorer än de militära. Däremot genom att kombinera dessa två syner på makt kan man säga att den som förväntas dominera i konflikter, som inte oftast betyder krig, är den som styr i den internationella politiken. Detta begrepp förutsätter att realismens välkända anarki i internationella sammanhang står fast eller är svag.¹¹ Då man kopplar in kapitalismen och dess dominans i världen som vi känner den får man även behovet av att inkorporera ekonomiska element i makten.

⁷ Guzzini 2011, 2110.

⁸ Schmidt 2005, 524; Mearsheimer 2001, 12 och Buzan 1996, 50–51 och 60. jämför. Wendt 1999, 92.

⁹ Som Moravcsik 1993 utvärderar i längder har liberalistisk tankar anammats av realister han kallar det för "minimalistisk liberalism."

¹⁰ Guzzini 2011, 2109–2110.

¹¹ Ibid.

Då man fokuserar på strävan till makt och förmögenhet, ger det oss en insikt i aktörers motivation för att uppnå deras mål. Det vill säga vi kan med hjälp av denna metod analysera motiven noggrannare. Till detta hör även den realistiska, stundvis mycket pessimistiska, synen på människans natur. Trots allt är detta ett sätt att granska som inte besitter stark förklarande makt, eftersom motiven och målsättningarna kan ändra beroende på vad som är lättare att uppnå. Ändå är det en bra kompromiss mellan en möjlighet att kunna noggrant analysera på förhand men osäkert förklara och att kunna klart förklara men dåligt analysera på förhand. Man bör minnas att styren som utövar makt, gör det sällan ur idealistiska orsaker. Om man ser till det internationella systemet strävar makthavarna till att främja deras staters intressen som de anser dem. Man kan alltså kort och koncist säga att stater strävar efter makt och förmögenhet.¹²

Sist men inte minst måste här även behandlas begreppet ”fråga”. Ordet fråga är återkommande i denna avhandling. Ordet används för att syfta till ett objekt eller idéer (vilka behandlas närmare senare i avhandlingen) som är upp för diskussion. Några klara ramar för vad just en fråga gällande Sveriges eventuella NATO-medlemskap kan innebära finns inte, och varierar allt efter hur diskussionen utvecklas. De som kritiskt läser denna avhandling kan på många ställen störa sig på att frasen ”Sveriges NATO-medlemskap”. Det man bör notera med denna fras är att den hänvisar till diskussionen, det vill säga ”frågan”, kring ett eventuellt NATO-medlemskap och inte antagandet att Sverige kommer att bli medlem i NATO. Detta trots den ställningstagande rubriken, vars syfte är till för att väcka läsarens intresse och inte förutspå framtiden.

1.3 Restriktioner och begränsningar

I denna forskning ligger fokus inom säkerhetspolitik klart på NATO-frågan. Detta är rätt naturligt då forskningen betraktar noggrant Sveriges NATO-debatt, och valet mellan att ytterligare fördjupa medlemskapet i NATO eller att fortsätta att med andra medel att förstärka Sveriges säkerhetspolitik. Det finns många andra frågor som kunde vara minst lika intressanta och betydelsefulla för Sveriges säkerhetspolitik. Bland andra vore en insyn i det planerade totalförsvaret vara minst lika aktuellt och intressant. Nedan har några andra av de mest centrala frågorna redovisats, och även förhållandet till denna forskning har förklarats då en sådan finns.

¹² Keohane 1984, 22.

En av de frågor som inte normalt kopplas till Sveriges utrikespolitik på något sätt är totalförsvarets civila komponent. Överhuvudtaget har svenska totalförsvaret fått en stor del av utrymmet i den säkerhetspolitiska debatten i Sverige. Det är förståeligt eftersom civilförsvaret som en del av totalförsvaret har varit underutvecklat och inte, som tidigare nämdes, har någon direkt koppling till utrikespolitik eller alliansfrågan. Det vill säga det är en lättare fråga att diskutera. Ändå är inte detta nödvändigtvis hela sanningen med tanke på att man även utvecklar civilförsvaret så att det kan ta emot hjälp i form av utländskt stöd.¹³ Denna fråga är dock totalt utesluten ur denna avhandling och kan anses inverka på Sveriges försvarsförmåga men inte på Sveriges NATO -medlemskap.

Andra internpolitiska frågor än NATO kommer inte att behandlas i denna forskning. Det är inte realpolitikens starkaste område att studera internationella systemets enheters (dvs. staternas) innehåll. Detta betyder att teorin erbjuder svagt stöd för en internpolitisk diskussion.¹⁴ I sig är det ändå ett måste att granska NATO -opinionen i de svenska partierna eftersom det ger en fingervisning åt vilket håll Sverige kan tänkas gå med sin officiella linje. Till klarhet anländer man inte om man inte behandlar de flesta heta internpolitiska frågorna; politik utgår ifrån kompromiss där alla åsikter inverkar. Då är det viktigt att förstå vilka politiska frågor som kan kompromissas med. För denna forskning räcker det ändå med att måla upp en bild av NATO -frågans riktning.

Huruvida NATO -frågan överhuvudtaget kommer att tas upp under kommande riksdagsval i Sverige är av betydande vikt för NATO -debatten och därigenom för Sveriges NATO -medlemskap. Om NATO -debatten inte blossar upp inför kommande riksdagsval betyder det att NATO -frågan kommer att hållas mörklagd. Detta skulle tjäna de partier i Sverige som inte förespråkar ett svenskt NATO -medlemskap. Problemet är nämligen att de partier som inte förespråkar ett svenskt NATO -medlemskap kan ändra sin åsikt i något skede, men inför val är det inte vettigt att göra det. Det normala skulle vara att begära partikongressens linje i frågan för att göra transaktionen enklare och mera godtycklig inom partiet. För denna forskning har ändå antagandet gjorts att NATO -frågan stiger upp till debatt inför nästa riksdagsval i Sverige.

¹³ Lagerström & Noré 2016, 12-13.

¹⁴ Zakaria 1992 erbjuder ändå ett alternativ till detta klassiska tankesätt och hävdar att även realismen kan dra nytta av att studera staternas internpolitik närmare.

1.4 Tidigare forskning

Det som generellt kännetecknar akademisk forskning är en genomskinlig forskningsprocess och en ödmjukhet inför tidigare forskningar. Detta skall synas i forskningar i form av utskriven tankeprocess och källhänvisningar som sedan i sin tur kan anses som forskningens etik och pålitlighet.¹⁵ Det här kommer i slutet av avhandlingen att utvärderas noggrannare för denna forskning. Detta är även relevant då källorna för denna forskning presenteras och utvärderas. Nedan har centrala dokument, primärdokument¹⁶, för forskningen presenterats.

Som sig bör, och som även kan noteras i denna avhandling, kan innehållet delas i fyra grundläggande olika lådor. Den första är en förklarande och inledande låda som i sig kan sakna helt primärdokument. Däremot är primärdokument de väsentligaste delarna i de två därpå följande lådorna; dessa två lådorna består av teori och substans. Den sista lådan som innehåller utvärdering av forskningens resultat, pålitlighet och fortsatt forskning har igen mindre koppling till några primärdokument. Därav följer nedanvarande indelning på presentationen av primärdokument i två delar, till de nyss nämnda teori- och substans lådorna.

Teorins primärdokument består av realpolitikens centrala skrifter. Även ett fåtal artiklar kan hittas. Denna indelning leder tankarna till att forskningen i sig inte har handlat om att utveckla teorin. Detta antagande stämmer mycket riktigt. Däremot har tyngden av teorilitteraturen lagts på befintliga och välkända verk som beskriver den del av teorin som är likt isberget under ytan, som gör att teorin står stadigt. Först och viktigast av teorilitteraturen är helt klart Kenneth Waltz ”*Theory of International Politics*”. Trots sin tidiga utgift (1979), representerar boken ännu grunden för struktur realism. Detta kan krediteras till det skickliga sätt som Waltz håller sig ödmjuk inför makten och förmågan att förklara internationella relationer. Någon realpolitisk forskning som inte nämner Thucydides, Machiavelli, Hobbes, Morgenthau eller Mearsheimer kan knappast tas på allvar och har därför också stadfäst sig i denna forskning som en del av teoretiska diskussionen.

¹⁵ Sipilä & Koivula 2014, 79-80.

¹⁶ Bell & Nilsson 2006, 124.

Primärdokumentet för substansen skapar till en början en bild över det svenska politiska fältet. Till detta används samtliga riksdagspartiers partiprogram, idébank eller vad de har valt att kalla sina politiska målsättningar och linjedragningar. Efter det klargörs Sveriges NATO -debatt genom Kungliga Krigsvetenskapsakademiens bok ”Nato - för och emot.” Som redaktör för den boken är svenska Försvarsmaktens tidigare i aktiv tjänst varande Generalmajor Karlis Neretnicks. NATO -debattens officiella del representeras av de två utredningar som är begärda av två olika regeringar. Den tidigare utredningen från 2014 av Tomas Bertelman heter ”Försvarspolitiskt samarbete – effektivitet, solidaritet, suveränitet”. Den senare utgiven 2016 bär namnet ”Säkerhet i ny tid” och är samlad av Krister Bringéus. Den tidigare av utredningarna får inte mycket annat utrymme i denna avhandling, men den har varit i bottenför skapande av opinion. Däremot saknar Bertelmans utredning den aktualitet som krävs för att rymmas med i denna avhandling.

De senare delarna av forskningen vilar inte på lika stark grund trots att många senare delar kan bestyrkas av de tidigare nämnda utredningarna. Trots detta har man i fråga om NATO:s krav på blivande NATO -medlemmar och således medlemmar av Membership Action Plan (MAP), kunnat stödja sig på utlåtandet 1999 av NATO då MAP utvecklades och togs i bruk.

2 AVHANDLINGENS TEORETISKA UPPBYGGNAD

2.1 Makroteoretiska nivån

Struktur realismen anses anamma speciellt några metateoretiska grunder. Ontologin anses ta sin form genom individualistiska och antropocentriska grundteser. Epistemologiskt anses struktur realismen diskutera bäst genom empirismen och genom användning av positivistisk metodologi.¹⁷ Huruvida dessa lämpar sig bäst kan man diskutera väldigt omfattande. För denna avhandling har diskussionen utgått ur dessa teser, men kan och bör, klassificeras av läsaren enligt sin egen makroteoretiska grund för att medföra ett reellt värde för avhandlingen. Man kan alltså se texten nedan som en diskussions öppnare som skall följa läsaren genom avhandlingen för att ifrågasätta och bekräfta de underliggande teserna. Samtidigt fungerar denna korta introduktion till ontologi och epistemologi som en grogrund för den etik- och pålitlighetsgranskning som utförligare utförs i slutet av denna avhandling.

¹⁷ Buzan & Charles & Little 1993, Section III.

När det kommer till akademiska studier inom IR har behovet av tydliga gränser för teorierna dominerat en längre tid, egentligen sedan disciplinens födsel ur internationell politik.¹⁸ Detta är förståeligt, för att kunna göra slutsatser i en disciplin som annars är väldigt lösryckt vid första ögonkastet. Det kommer egentligen alltid till argumentet om hur man anser sig kunna skilja det befintligt från det obefintligt.

Här håller vi oss till konstaterandet att forskning inom IR håller sig väldigt långt till idéer och deras mätning. Genom dessa idéer försöker man skapa en teori som sedan gör att framtiden i bästa fall är förutsägbar. Förutsägbarheten vill inte säga att all forskning inom IR försöker förutspå framtiden, men med spådomen som mål kan man tänka sig dra största nyttan av forskningen. När de idéer som mäts sedan skall bli till teori, är det som man stöter på problem.

Hur kan man mäta något som finns överhuvudtaget? Empirismen är ett verktyg som väldigt ofta används inom akademisk forskning. Empirismen är iakttagande eller deltagande forskning som kan ta formen av kvantitativ eller kvalitativ forskning. Det som är kännpakt för empirismen är att den i sig har ett väldigt starkt motargument. Om saken man iakttar skall normifieras, det vill säga förklaras godtycklig och rättfärdig som en sanning, bör man som iakttagare också i sin tur normifieras. Detta leder till en argumentform som kallas cirkulär-argument.¹⁹ Tack vare detta cirkulär-argument produceras forskning efter forskning och artikel efter artikel. Syftet med dessa argument, som skrivelserna oftast har, är att normifiera eller motsäga sig den andras forskning för att i sin tur igen bli normifierad av andra. Det intressanta med hela detta cirkulär-argument är att det samtidigt skapar en kvalificerad grund för att skapa argument i forskningar som baserar sig på idéer²⁰. Därmed är det även en förutsättning för kvalitativ forskning över huvudtaget.

¹⁸ Gilpin 1984, 292 och Carr 1946.

¹⁹ Chrisolm 1948, 516-517 se även Platos Tredje Mannen-argumentet.

²⁰ Ordet "idé" skall betraktas i ett större perspektiv, likt det som tidiga filosofer som Plato använde sig av.

2.2 Teoretisk ruta

Det man bör ha klart för sig är att ingen teori klarar helt av att förklara ett fenomen.²¹ Man kommer alltid till en slutsats i relation till de gällande forskningsfrågorna genom den valda teorin. Då det kommer till forskning i Internationella Relationer (IR) har realismen betraktats som en av de mest använda.²² Detta leder rätt så naturligt till att realismen även erbjuder de mest uttänkta och debatterade argumenten. Även inflytande från handledare har inverkat på valet av denna teori. Kombinerat är fördelarna större än nackdelarna och resulterar i det som kan läsas nedan.

Forskning inom internationella relationer (IR) bär ett behov av att tolka och gärna förutse. Däri ligger ändå faran, desto noggrannare man försöker förutse desto mera antaganden bör man göra.²³ För att dessa antaganden skall vara så allmänt accepterade som möjligt bör man göra dem mot någon teoretisk grund. Detta tolkningssätt kan liknas till en ruta inom de internationella relationerna. Det som tidigare i avhandlingen har redovisats om forskningens syn på världen och de tolkningar som där nämns ligger som grund till denna följande exaktare tolkning av den teoribas som forskningen har antagit. Valda teorin för denna forskning är i grunden en av de mest debatterade och tillämpade teorin i forskning av internationella relationer.

Denna forskning har sin grund i struktur realismen och närmare bestämt i den defensiva struktur realismen. I de kommande kapitlen har närmare beskrivning gets på hur detta inverkar på forskningen. Även neoklassiska realismen är starkt närvarande i denna forskning. Största orsaken till detta är behovet att understryka de internpolitiska argument som den neoklassiska realismen hämtar ur struktur realismen. Detta sammanhang förklaras likväl noggrannare i de kommande styckena. Det som däremot redan kan motiveras är varför just den defensiva realismen har fått så stort utrymme.

²¹ Griffith 2007, 2-4.

²² Elman 2007, 11.

²³ Sivonen 2013, 129-132.

Enligt Kenneth Waltz, som betraktas som defensiva realismens förespråkare, försöker nationer utöka sin makt inom internationella organisationer för att maximera sin säkerhet. Detta skiljer sig från den offensiva realismen som förklarar maximerande av makt med att det ligger i människans natur att göra så.²⁴ Detta relaterar till både Sverige och NATO då de båda aktörerna i internationella strukturen fokuserar försvar i all tänkbar publicitet och handlingar. Även genomskinligheten har betydelse för denna forskning. Genomskinligheten som både NATO och Sverige har uttryckt sig utöva gör att forskningen är mindre utsatt för snabba svängningar.

Innan man kan dyka djupare i den valda teorin är det på sin plats att presentera realismen grundligare. Realismens intellekt leds ofta till antiken.²⁵ Vilket är lämpligt eftersom det ger teorin en djupare bas. Det man de facto kan finna av realismen ur dessa tider är människans avvikelser från moral för att maximera makten. Man kan finna i skrifter av Thucydides en klar pessimism då "rätt definieras av den starkaste medan den svaga ger upp vad den måste."²⁶ Även säkerhetsdilemmat, vilket utvecklas mera senare i denna avhandling, kan ledas till baka till Thucydides.²⁷ Maktbalansteorin däremot sägs härstamma ur indiska pergament.²⁸

Då man betraktar rännesansen kan man hitta kända verk som Machiavellis Fursten som lägger stort fokus på statens berättigande till amoralitet så länge det främjar säkerheten av staten.²⁹ Då det kommer till statens auktoritet och den anarkistiska relationen mellan stater då det inte finns ett reglerande organ ovan staten brukar Thomas Hobbes is in tur krediteras.³⁰ Det rännesansen har att medfört till realismen är alltså nationen som det högsta styrande organ över människor.

²⁴ Mearsheimer 2001, 15.

²⁵ Se tex. Thucydides och *The History of the Peloponnesian War*.

²⁶ Thucydides, 510: "Athenians. For ourselves, we shall not trouble you with specious pretences—either of how we have a right to our empire because we overthrew the Mede, or are now attacking you because of wrong that you have done us—and make a long speech which would not be believed; and in return we hope that you, instead of thinking to influence us by saying that you did not join the Lacedaemonians, although their colonists, or that you have done us no wrong, will aim at what is feasible, holding in view the real sentiments of us both; since you know as well as we do that right, as the world goes, is only in question between equals in power, while the strong do what they can and the weak suffer what they must."

²⁷ Thucydides, 20: "The growth of the power of Athens, and the alarm which this inspired in Lacedaemon, made war inevitable. Still it is well to give the grounds alleged by either side which led to the dissolution of the treaty and the breaking out of the war."

²⁸ Shamasastri 1915.

²⁹ Elman 2007, 12 se även Machiavelli 2007.

³⁰ Elman 2007, 12 se även Hobbes skrifter samlade av Schlatter 1975.

Helt utan kritik har tidiga anknytningar till realismen inte klarat sig. Garst bland andra tar fasta på hur Thucydides texter inte kan tolkas som att ha några som helst anknytningar till realismen. Utan att Thucydides samling endast berättar en politisk historia från urminnes tider utan att försöka teoretisera internationella relationer på något sätt.³¹ Hur det än må vara har ändå senare prominenta forskare som Wendt gått med på att människan oftast lever ned till de väldigt låga standarderna realismen ställer på människan och att realismen fungerar där den skall utan att vara en fulländad förklaring till internationella relationer.³²

Denna låga standard leder oss från en väldigt pessimistisk syn på människan och dess djupaste motivatorer till systemet den agerar i. Stater är det högsta reglerade enheterna som agerar i ett till synes anarkiskt system tack vare bristen på regler i det.³³ Därför kommer man fram till slutsatsen, som John Hertz noterade i sin bok "Political Realism and Political Idealism" från 1951 och historikern Herbert Butterfield i sin bok "History and Human Relations" från samma år, att stater står inför ett säkerhetsdilemma.³⁴ Detta säkerhetsdilemma leder till att man måste rusta sig för att skydda sig och då fienden tänker lika är man inför en spiral med ökande kapprustning.³⁵

Säkerhetsdilemmat vore ett bärande argument för Sverige att inte bli medlem i NATO om inte det vore frågan om den globalt starkaste militärmakten som finns.³⁶ Säkerhetsdilemmat berör enligt realistisk teori två stormakter som förbereder sig för motpartens angrepp. Detta är första orsaken varför säkerhetsdilemmat inte direkt går att tillämpa på Sverige och Ryssland. Däremot kan man se NATO som en stormakt och därför göra slutsatsen att NATO och Ryssland står inför säkerhetsdilemmat. Detta kan man inte heller betrakta som ett bärande argument eftersom NATO redan är så tydligt större militär makt än vad Ryssland är. Detta betyder att man är på gränsen av att måsta tolka NATO som unipolär hegemonisk stormakt.

³¹ Garst 1989, 25.

³² Wendt 1999, 15-21.

³³ Badie & Berg-Schlosser & Morlino 2011, 2375.

³⁴ Roe 1999, 1-2 Roe antecknar även att Butterfield inte använde säkerhetsdilemma utan föredrog "the absolute predicament and the irreducible dilemma". Vilka översatta skulle anta betydelsen av "renodlad svår belägenhet" och "ett dilemma man inte kan ta sig ut ur".

³⁵ Forsberg 2011, 2375.

³⁶ Av de 15 största budgeterna för militär verksamhet i världen hittar man 5 NATO länder enligt IISS - The Military Balance. Dessa adderas till att spendera totalt 764,8 miljarder USD. Jämfört med Rysslands 58,9 bUSD. Denna jämförelse är central för denna forskning. Däremot är använda pengar inte det bästa sättet att mäta militär makt. Mängden använda pengar är för det första beroende av använda penningkursen och definitionen av vad som räknas som militär utgift. Noggrannare och allmänt godtyckligt sätt att mäta militär förmåga fås genom exempelvis PMESSI jämförelse. Denna jämförelse är dock inte huvudtema för forskningen och därför kan man nöja sig med att utföra ett grovt jämförande. Noggrannare jämföranden hittas i exempelvis "SIPRI - Yearbook" och "IISS - The Military Balance", även "NATO - Defence Expenditure of NATO Countries (2009-2016)" är relevant.

Detta argument är inte helt problemfritt heller eftersom världen består av nationer som rör över sitt lands säkerhet och inte organisationer.³⁷ Även argumentet om att militärmakt inte är all tänkbar makt som går att använda sig av kan tillämpas här. Ett exempel på när militärmakt inte är den enda dominerande faktorn kan man hitta så sent som från annekteringen av Krim. Ryssland anföll Ukraina som hade ett sviktande förhållande med NATO och lyckades uppnå sin målsättning med hjälp av minimal militär makt. Kriget om östra Ukraina är en helt annan sak och skall inte förväxlas med annekteringen av Krim.

Slutligen bör det sägas om teorier inom IR att alla klarar av att förklara världen på sitt sätt. Det Buzan på senaste tiden har efterlyst är ett samarbete mellan de olika teorierna för att föra forskningen vidare i accelererande takt.³⁸ Detta är något som starkt kan uppmuntras, trots realiteterna om att utveckling också sker via strider om domän. Då man jämt måste försvara sin position utvecklar man och förtydligar man samtidigt positionens argument. I detta fall är positionen en teori för internationella relationer.

2.2.1 Neoklassisk realism

Zakaria kan ses som en av de tydligare kontributionerna till neoklassiska realismen. Zakaria har likt Waltz anammat en rätt så defensiv position och menar att stater ledda med stark lagstiftnings- och juridisk kontroll inte kan utöva aggressiv politik förutom där kostnaderna är väldigt låga.³⁹ Detta betyder speciellt i Sverige där stoltheten ligger i genomskinliga processer och stark folkdemokrati att man är tvungen att bedriva en defensiv politik. Då man kräver att staten styrs av folket kompromisslöst leder det enkelt till defensiv realpolitik, om man väljer att se världen ur en realpolitisk vinkel som det är i denna forskning.

³⁷ Diskussionen mellan Waltz och Morgenthau syn på internationella systemet.

³⁸ Buzan 2004.

³⁹ Zakaria 1998, 60-67, 77-78, 90-127; kan härledas ur demokratisk freds teori.

Inom ramen för en demokratisk och speciellt en folkvald demokratisk stat skall definitionen tolkas som medborgarnas inflytande över styrande makten. Det är ändå inte långsökt att inflytande fungerar omvänt. De som kiper makt i en stat tros av gemeneman ha bästa uppfattningen över besluten i fråga. Detta leder till en omvänd maktfaktor som inte är starkt närvarande i realistiska postulat men ändå omnämnd.⁴⁰ Det leder enkelt till att statens maktutövare (regeringen) till viss hänsyn har makt över statens makthavare (folket). Detta intrastatliga förhållande har inte varit och kommer inte att vara i centrum för realismen, men är en intressant inriktning för denna forskning. Då Sverige står i fokus finns det sedan tidigare ett exempel från närhistorien där folkopinionen har svängt från nej till ja under en relativt kort tid; Sveriges ansökan om ett Europeiska Unionen (EU) -medlemskap. Detta exempel behandlas senare i avhandlingen närmare.

Som här kan noteras har neoklassiska realismen en stark anknytning till struktur realismen, speciellt i denna forskningens tolkning.⁴¹ Trots många postulat som är problematiska i neoklassiska realismen bidrar den till denna forskning, som tidigare nämnt, med en starkare syn på Sveriges internpolitiska orsaker till ageranden i den internationella strukturen. Ändå är och förblir struktur realismen mera utvecklad för tillfället och i när framtid.

2.2.2 Struktur realism

Struktur realismen, neorealismen, ny realismen eller något av de andra namn som används för det arbete Waltz⁴² påbörjade, växte ur Morgenthau⁴³ standardiserande stövlar för realismen, med sin bok ”Theory of International Politics” år 1979.⁴⁴ Waltz menar att internationella systemet är uppbyggt av interagerande enheter. Dessa politiska enheter, som enligt realismen är stater, har tre varierande element: befallningsstrukturen är endera anarkistisk eller så har den en hierarki, karaktären för enheterna är lika eller olika varandra och distributionen av kapaciteter.⁴⁵

⁴⁰ Morgenthau 1948, 133-135, 205, kap. 9; ”The government must realize that it is the leader and not the slave of public opinion. [Public opinion is] continuously created and recreated by informed and responsible leadership.”

⁴¹ Speciellt Robert o: Keohane representerar den neoklassiska realismen som har stark anknytning till struktur realismen.

⁴² Waltz 1979.

⁴³ Morgenthau 1948.

⁴⁴ Elman 2007, 13.

⁴⁵ Waltz 1979, 88-99.

Vidare menar även Waltz att två av dessa variabler är konstanta. Internationella systemet saknar övergripande maktstruktur, således är statliga förhållandena anarkistiska till sin natur. Andra konstanten enligt Waltz är principen för själv-hjälp i fråga om karaktären eller naturen av stater, efter som alla stater måste hjälpa sig själv först kommer alla att agera på ett liknande sätt. Det lämnar den tredje variabeln gällande kapacitet att vara den enda som inte är standardiserad. Som en följd av hur kapaciteten är distribuerad i världen får vi då enligt Waltz ett internationellt system som är endera multipolärt eller bipolärt.⁴⁶

2.3 Forskningens metoder för insamling och analys

Denna forskning använder litteratur och dokument analys för att forska i själva substansen. Inte i någon som helst utsträckning är denna forskning en kvantitativ forskning. Tvärt om är denna forskning till naturen helt kvalitativ. En bra kvalitativ forskning för resonemang och diskuterar andra möjligheter utifrån det källmaterial man har tillhanda.⁴⁷ Denna princip har eftersträfvats under denna forskningsprocess.

Dokumenterna som har granskats under forskningen är till stor del utredningar beställda till svenska riksdagen av Sveriges Offentliga Utredningar (SOU). Även NATO styrdokument är i central roll där aktuella krav på medlemmar granskas. Speciellt NAC-P utgåvan från 1999 då MAP utvecklades för blivande medlemsstater i NATO.⁴⁸

Litterärt är stora delar av materialet samlat genom uppföljningar av andra forskningars källor. Detta angreppssätt kallas för ett ”problemorienterat” sätt.⁴⁹ Detta problemorienterade sätt passar en forskning likt denna där forskningsfrågorna är förutbestämda och man inte testat någon hypotes. Samtidigt låter metoden forskaren följa spåret dit det leder mera fritt. Detta har varit till stor fördel när forskningens databas för dokument har samlats.

För att redogöra för hur metoderna knyter sig samman med den valda teorin har nedan presenterats en referensram för denna forskning. I referensramen kan man även se hur forskningens objekt placerar sig i forskningen.

⁴⁶ Elman 2007, 13.

⁴⁷ Bell & Nilsson 2006, 123.

⁴⁸ NATO 1999.

⁴⁹ Bell & Nilsson 2006, 124.

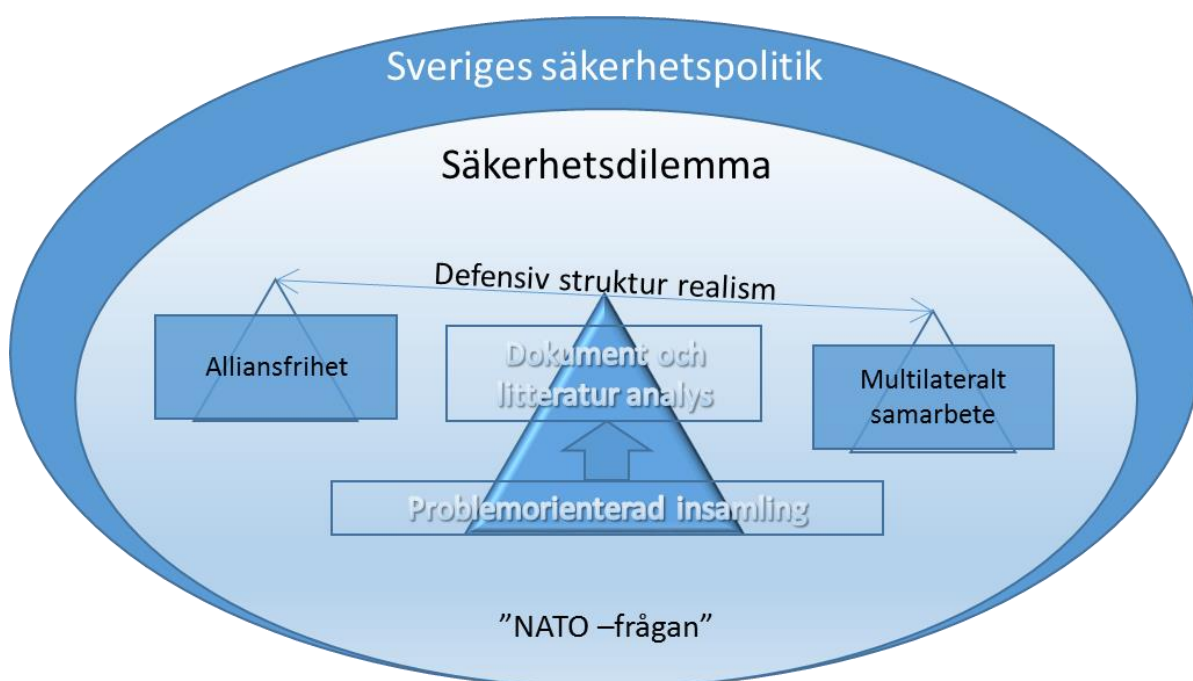

Bild 1. Forskningens referensram

För att klargöra ovan varande referensram bör några förklaringar ges; för analys av bilden bör man börja nystandet från bildens centrum. I botten av forskningen har enligt tidigare beskrivning använts problemorienterad insamling av det material som sedan har kvalitativt analyserats. Den defensiva struktur realismen har fungerat som forskningens led-arm. Realismen förklarar naturligt att man som relativt litet land bör maximera sin säkerhet genom att skapa multilateralt samarbete med de starkare i området. I tider av spänning speciellt, men även annars, skapar man lätt ett säkerhetsdilemma genom denna alliering. Därav är det även förklarligt att ett land väljer att inte alliera sig. Det är denna problematik som lyfts fram i denna forskning.

2.4 Forskningens problematik

Forskningens problematik bygger på struktur realismen och ställer sig frågande till de orsaker som Sverige har för att bli medlem i NATO. Som en följd av denna huvudsakliga problematik har nedanstående frågor ställts för att hjälpa till att spjälka forskningen och för att konkretisera delmålen.

Första frågeställningen berör struktur realismens defensiva inriktning och lyder:

”Hur kan ett svenskt medlemskap i NATO främja Sveriges defensiva roll för att förbättra sin position enligt balansteorin?”

Andra frågan som behandlas som ett alternativ till Sveriges medlemskap i NATO och samtidigt som en självkritik till forskningen lyder:

”På vilket sätt utesluter de bilaterala förhållandena Sveriges behov att bli medlem i NATO?”

Den tredje väsentliga frågeställningen berör igen Sveriges eventuella NATO medlemskap. Där-
emot har denna frågeställning funktionen av att kontrollera Sveriges medlemskap ur NATO:s
synvinkel. Därav lyder frågeställningen:

”Hurudana förutsättningar har Sverige att bli medlem i NATO enligt NATO:s egna krav?”

3 Sveriges säkerhetspolitik

3.1 Det svenska politiska systemet

*”All offentlig makt i Sverige utgår från folket. Den svenska folkstyrelsen bygger
på fri åsiktsbildning och på allmän och lika rösträtt. Den förverkligas genom ett
representativt och parlamentariskt statsskick och genom kommunal självstyrelse.
Den offentliga makten utövas under lagarna.”*⁵⁰

För att undgå ett historiskt referat om Sveriges styresformer med hattar, mössor, enväldiga
kungar och frihetstid kommer ingen noggrann beskrivning att ges här.⁵¹ Däremot konstateras
att nuvarande grundlagar, som det finns fyra⁵² till antal av, trädde i kraft 2011. Föregående
revision av grundlagarna gjordes 1974. Den ändringen som skedde 1974 ledde till det vi i vä-
sentlighet känner som det svenska styret idag.⁵³ Representationsformen vi känner idag, enkam-
marsystemet, härstammar även den från 1974 års förändring, Före det hade Sverige ett tvåkam-
marsystem sedan 1866, då ståndsriksdagen avskaffades.⁵⁴

⁵⁰ Regeringsformen (RF) 2014, 1 kap. 1§

⁵¹ Bra referat om regeringens utveckling och de olika styresformerna hittar man bland annat i Riksdagsförvalt-
ningens utgåva ”Sveriges Riksdag” från 2016. Se även Larsson & Marklund 2013 och Riksdagsförvaltningen
2015, kap. 1.

⁵² Riksdagsförvaltningen 2015, 9: ”Sverige har dock fyra grundlagar, nämligen regeringsformen, successionsord-
ningen, tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen. De centrala bestämmelserna finns i regerings
formen, och det är den grundlag som mest motsvarar författningen i andra länder.”

⁵³ Riksdagsförvaltningen 2016, 29. Där skrevs in hur makten skulle delas mellan kungen, riksdagen och de verk-
ställande organen. Domstolar och myndigheter gavs en självständig ställning. JO-ämbetet, riksdagens
ombudsman, inrättades.

⁵⁴ Riksdagsförvaltningen 2016, 29.

Denna historiska inblick har som syfte att belysa att Sverige sedan äldre- och högmedeltidens skifte har uppskattat laglighet i sitt styre.⁵⁵ Detta betyder för denna avhandling att man kan räkna med att de principer som stipuleras i grundlagarna efterföljs efter som så redan har gjorts i decennier. Detta faktum underlättar pålitligheten till detta kapitel.

Den yttersta beslutande rätten i Sverige har riksdagen. Till riksdagen, folktinget och kommunerna väljs vart fjärde år representanter för folket, ledamöter, vilka i regel hör till ett politiskt parti. Dessa partier för fram olika politiska budskap och får sin styrka tack vare att rösterna på en ledamot betyder en röst på det parti han eller hon representerar. Viktigt att notera är att man i förstahand förväntas rösta på ett parti i Sverige, men kan alltså även lägga sin röst på en person. Dessa partier skall sedan överskrida en nationell spärr på 4 procent för att bli invald i riksdagen. Detta kan förbises ifall att ett parti i någon valkrets har uppnått 12 procent, vilket inte har hänt till denna dag.⁵⁶ De svenska landstingen och kommunernas uppgifter begränsas till lokal nivå och är därför inte av särskilt intresse för denna forskning.⁵⁷ Därför kommer härnäst endast att behandlas riksdagen och regeringens arbete.

Då valet är förrättat måste riksdagen ta ställning, efter 2011 utförda förändring, till huruvida statsministern åtnjuter förtroende av majoriteten i riksdagen. Ifall att sittande statsministern inte åtnjuter förtroende av majoriteten avgår regeringen. Då regeringen har avgått kallar talmannen till sig partiledarna för att få fram en ny statsminister. Denna diskussion leder till att talmännen föreslår en ny statsminister. Varefter det röstas om förtroendet för detta förslag i riksdagen vid en omröstning. Den som blir vald till statsminister utser de övriga ministrarna i regeringen.⁵⁸ Det ovan beskrivna förfarandet för röstande om förtroende sker varje år vid öppnandet av riksmötet, som sker i början av september.⁵⁹

⁵⁵ Riksdagsförvaltningen 2015, 9.

⁵⁶ Riksdagsförvaltningen 2016, 6-8.

⁵⁷ Riksdagen, 2010, SFS 2010;1408, 27.

⁵⁸ Enligt Riksdagsförvaltningen 2015, 31; Dessa ministrar blir en del av statsrådet, som betyder att de inte sitter i riksdagen utan partiets ersättare tar deras plats. Samma förfarande gäller talman.

⁵⁹ Riksdagsförvaltningen 2016, 10 se även Riksdagsförvaltningen 2015, 32-33. I fall att regeringsbildningen misslyckas fyra gånger i rad av talmannen skall extra val utföras ifall inte normala val skulle bli av inom tre månader.

Den upplyste läsaren kan notera att avsaknaden av en presentation av statschefen är uppenbar. Statschefen har efter 1974 års revidering av grundlagarna ingen politisk makt. Därför har statschefens uppgifter fått en mera representativ och ceremoniell karaktär. I Sverige är statschefen en monark, det vill säga endera en kung eller en drottning. Denna statschef tillsätts enligt en av grundlagarna, successionsordningen, och måste ha fyllt 18 år.⁶⁰

*”Regeringen styr Sverige och är motorn i arbetet med att förändra ... lagar och påverkar på så vis utvecklingen i ... samhälle. Sveriges regering består av en statsminister och 23 ministrar.”*⁶¹

Eftersom riksdagens två huvudsakliga sätt att styra Sverige är genom lagstiftning och budgetering, kommer dessa att behandlas närmare här. Budgetarbetet sker på hösten varje år, men får sin början varje år i april då man bedömer det ekonomiska läget för kommande året med den ekonomiska vårpropositionen. I början av september börjar det egentliga budgetarbetet då regeringen lämnar in budgetpropositionen till riksdagen. Den tid som följer efter regeringens inlämnande av budgetpropositionen är normalt fredad till arbetet med just budgeten. Ända undantaget är den allmänna motionstiden som slutar först två veckor efter att budgetpropositionen har lämnats in och börjar med öppnande av riksmötet. Budgeten för Sverige skall i regel vara klar före årsskiftet eftersom den börjar gälla den 1 januari.⁶²

Då det kommer till lagstiftande finns det två utgångslägen. Det första utgår ur regeringen och kallas för en proposition. Det andra sättet en lag kan komma till är ur en motion som får sin början i riksdagen. Efter att laginitiativet har fått sin början bordläggs det i kammaren av talmannen. Då ärendet är bordlagt förbereds ett betänkande i något av de 15 utskotten.⁶³ I utskottet bereds frågan i en parlamentarisk grupp, även betänkanden från övriga myndigheter och andra nödvändiga instanser bes om i detta skede.

⁶⁰ Riksdagsförvaltningen 2015, 32.

⁶¹ Sveriges regerings hemsida, hämtad 12.3.2017 kl.21:11. <http://www.regeringen.se/sveriges-regering/>

⁶² Riksdagsförvaltningen 2016, 20.

⁶³ Riksdagsförvaltningen 2016, 14. De olika utskotten är: Arbetsmarknadsutskottet (AU), Civilutskottet (CU), Finansutskottet (FiU), Försvarsutskottet (FöU), Justitieutskottet (JuU), Konstitutionsutskottet (KU), Kulturutskottet (KrU), Miljö- och jordbruksutskottet (MjU), Näringsutskottet (NU), Skatteutskottet (SkU), Socialförsäkringsutskottet (SfU), Socialutskottet (SoU), Trafikutskottet (TU) och Utrikesutskottet (UU).

Efter arbetet i utskottet med inkallade experter och stöd av opinion bereds ett betänkande som har majoritetsstöd i utskottet. Detta betänkande skickas sedan till partierna för opinionsbildning samt kammaren för beslut. Beslutet gällande lagärendet görs i kammaren efter offentlig, mera eller mindre aktiv, debatt. Då ärendet har behandlats i riksdagens kammare remitteras ärendet till regeringen med en riksdagsskrivelse. På basen av denna riksdagsskrivelse får regeringen veta vad riksdagen har beslutat och ser följaktligen till att genomföra detta lagärende.⁶⁴

Som hjälp i denna lagstiftningsprocess kan riksdagen besluta om en folkomröstning. Folkomröstning för frågor som inte gäller grundlagen kallas för rådgivande folkomröstning. Trots detta faktum har även de rådgivande folkomröstningarna oftast tolkats som bindande. Senaste exemplet är från 2003 då Sveriges folk röstade för att inte införa euron. Då meddelade partierna på förhand att resultatet skulle följas. När folkomröstning gäller grundlagen kan man ordna en beslutande folkomröstning som automatiskt är bindande.⁶⁵ Dessa folkomröstningar är av speciellt intresse eftersom de flesta partierna stöder en folkomröstning i Sveriges medlemskap till NATO.⁶⁶ Det är alltså inget som är stipulerat i lag att man måste arrangera folkomröstning för ett svenskt NATO-medlemskap.

Lagstiftandet är en av de ända sätten att förändra den officiella linjen för Sveriges politik. Detta innebär att ett eventuellt NATO medlemskap skulle definitivt föregås med någon sort av lagändringar. Dock skulle den ändamålsenliga processen med att ändra landets lagar först börja efter en officiell ansökan. Det är av denna orsak som det är viktigt att förstå vilka åsikter de olika partierna i Sverige har just gällande NATO medlemskap. Det är även därför det i denna avhandling måste behandlas de olika partiernas linje i just NATO frågan.

⁶⁴ Riksdagsförvaltningen 2016, 18-19. För noggrannare beskrivning uppdateras regeringens hemsida med lagstiftningsprocessen för detta ändamål; <http://www.regeringen.se/sa-styrs-sverige/lagstiftningsprocessen/>. Se även Riksdagsförvaltningen 201, 47-50.

⁶⁵ Riksdagsförvaltningen 2015, 23.

⁶⁶ Detta är ett antagande som inte här har forskats noggrannare i. Antagandet är att det är NATO motståndarna med regerande socialdemokraterna (S) som har utlyst ett krav på folkomröstning för att sakta ner NATO debatten. Efter utlysning av folkomröstning har även resterande partierna svårt att säga något annat eftersom det delvis skulle betyda att man inte respekterar folkets opinion.

3.2 Sveriges partier och deras syn på ett eventuellt NATO-medlemskap

Nedan är de folkvalda riksdagspartierna presenterade i ordning från det parti som fått mest röster i föregående riksdagsval 2014 till det parti som fått minst röster. Detta ger inte kanske den mest koherenta bilden av NATO -opinionen bland partierna, men är desto mera demokratisk. Enligt rubriken och denna forsknings intresse har vikten vid presentationen endast lagts vid ifråga varande partis förhållande till ett svenskt NATO -medlemskap. Det som även går att notera är att partiprogrammen är utgivna till stor del inför föregående val 2014, det vill säga 2013. Man kan alltså förvänta sig nya officiella linjedragningar inför valet 2018 redan i år (2017).

Socialdemokraterna (S) - 113 (32%)

Socialdemokraterna (S) är det parti som fick mest röster i riksdagsvalet 2014 och bildade regering med Miljöpartiet (MP).⁶⁷ Socialdemokraterna (S) vill att Sverige skall förbli alliansfritt land. Däremot ser Socialdemokraterna (S) att Sverige skall vara aktivt i skapande av internationell fred och säkerhet.⁶⁸ Denna syn i sig är inte motsägelsefull, utan kan rakt av tolkas som en fortsättning av de försvarspolitiska beslut som Sverige gjorde 2009. Då beslutade man att avskaffa allmänna värnplikten i fredstid. Detta beslut trädde i kraft 2010. Detta gjorde man utan att ändra på lagstiftningen så att det vore förbjudet att använda sig av värnplikten utan ändringar i lagstiftningen. Då beslutade man samtidigt att Sverige skulle satsa på internationell fred med hjälp av passligt stora enheter. Så Socialdemokraternas (S) politik är något man förväntar sig av ett regeringsparti med försvarsministerpost.

Nya Moderaterna (M) - 84 (22%)

Nya Moderaterna (M) som partiet vill bli kallat sedan 2006 tillhör alliansen.⁶⁹ Nya Moderaterna (M) är för ett svenskt NATO -medlemskap. Detta anser Nya Moderaterna (M) att helst bör ske tillsammans med eller i nära samarbete med Finland. Man ser i partiet NATO som en möjlighet att vara med och påverka de säkerhetspolitiska beslut som görs angående Europa.⁷⁰ Till skillnad från några partier ser Nya Moderaterna (M) att Europas säkerhet är i första hand viktigt. Inte till exempel Baltikum eller Norden som några andra partier.

⁶⁷ Regeringskansliet 2014.

⁶⁸ Socialdemokraterna 2013, 28-29.

⁶⁹ Alliansen 2013, 8.

⁷⁰ Moderaterna 2013, 42.

Sverigedemokraterna (SD) - 49 (14%)

Är emot ett svenskt NATO -medlemskap men förespråkar en nordisk försvarsallians.⁷¹ Detta korrigerar man sedan i 2015 utrikesprogram. Där konstaterar man att ett försvarssamarbete inom NORDEFCO skall fördjupas och en försvarsallians med Finland skall eftersträvas. En allians med NATO säger man fortsättningsvis nej till och motiverar det med att alliansfrihet har tjänat Sverige väl sedan 1814.⁷² Detta verkar vara väldigt motsägelsefullt, eftersom man säger i en mening att Sverige inte skall alliera sig med NATO och några meningar senare att man skall alliera sig med Finland. Det är dock inte i forskningens intresse att djupare analysera detta, utan här konstateras endast att Sverigedemokraterna (SD) inte förespråkar en allians med NATO.

Miljöpartiet (MP) - 25 (7%)

Värnar om svensk alliansfrihet och vill inte att Sverige ansluter sig till NATO. Miljöpartiet vill även att uthyrning av svensk mark till utländska militärstyrkor för krigsövning skall upphöra.⁷³ Som det andra partiet i regeringen besitter Miljöpartiet (MP) ett ännu strängare förhållningssätt till ett svenskt NATO -medlemskap.

Centerpartiet (C) - 22 (6%)

Centerpartiet är medlem i den borgerliga Alliansen och har därför en likasinnad inställning till NATO -medlemskapet som de andra partierna som tillhör alliansen.⁷⁴ Centerpartiet (C) betonar inte i sitt idéprogram varken alliansfriheten eller alliering med NATO.⁷⁵ Däremot kan man läsa på deras hemsida om just NATO opinionen i Centerpartiet. Där meddelar Centerpartiet att man vill inleda en ansökningsprocess med Finland.⁷⁶ Denna syn på NATO -medlemskapet är inte allt för frimodigt och kan tänkas vara ett resultat av förhandlingar inom Alliansen.

⁷¹ Sverigedemokraterna 2011, 39.

⁷² Sverigedemokraterna 2015, 19-20.

⁷³ Miljöpartiet 2013, 35.

⁷⁴ Alliansen 2013, 8.

⁷⁵ Centerpartiet 2013, 20.

⁷⁶ <https://www.centerpartiet.se/var-politik/politik-a-o/forsvar/nato.html> läst 21.3.2017 kl. 17:18.

Vänsterpartiet (V) - 21 (6%)

Vänsterpartiet vill se att NATO upplöses för att skapa ett nytt Europeiskt samarbete som inte heller är den nuvarande Europeiska Unionen (EU). Vänsterpartiet anser att organisationer som NATO och EU försämrar Sveriges möjligheter till en självständig politik. Den enda världsomspännande organisationen som Vänsterpartiet ser som utvecklingsduglig⁷⁷ är Förenta Nationerna (FN).⁷⁸ Detta är en väldigt sträng linjedragning, de facto den strängaste av samtliga riksdagspartier. Den nuvarande skrivelsen i partiprogrammet får en inte att tänka på en ändrad linjedragning inom snar framtid.

Liberalerna (L) - 19 (5%)

Hette före 2015 Folkpartiet och Folkpartiet Liberalerna. Liberalerna (L) ingår även de i den borgerliga Alliansen.⁷⁹ Liberalerna (L) är för ett svenskt NATO medlemskap.⁸⁰ Med ledning av sin nuvarande partiledare har Liberalerna (L) betonat behovet att ansöka om medlemskap för utgången av nuvarande regerings mandatperiod, 2018.⁸¹

Kristdemokraterna (KD) - 16 (5%)

Kristdemokraterna är det sista partiet som är medlem i den borgerliga Alliansen.⁸² I sitt principprogram noterar Kristdemokraterna att "[e]tt öppet och nära samarbete med NATO bör, givet nämnda kriterier, vara en naturlig del av svensk säkerhetspolitik."⁸³ Detta kan inte direkt tolkas som ett ja till ett svenskt NATO -medlemskap. Däremot har Kristdemokraterna tydligt skrivit ut att man är för ett NATO -medlemskap i deras register över politiska frågor.⁸⁴ Detta register är uppdaterat 18.4.2016, så det är möjligt att det är tidpunkten för förtydliggörandet av NATO -opinionen inom Kristdemokraterna.

⁷⁷ Man anser i Vänsterpartiet att FN:s säkerhetsråd bör försvagas och generalförsamlingen förstärkas.

⁷⁸ Vänsterpartiet 2016, 16.

⁷⁹ Liberalernas hemsida - Om liberalerna. <https://www.liberalerna.se/om-liberalerna/> läst 21.3.2017 kl. 16:22. Se även Alliansen 2013, 8.

⁸⁰ Liberalerna 2013, 33.

⁸¹ Björklund 2015, 5-6.

⁸² Alliansen 2013, 8.

⁸³ Kristdemokraterna 2015, 45.

⁸⁴ <https://www.kristdemokraterna.se/VarPolitik/Korta-Svar-AO/Nato/> läst 21.3.2017 kl. 17:46.

Analys

Som riksdagen fördelades 2014 kan man anta att 141 röster skulle falla på ”JA” medan 208 röster skulle läggas för ”NEJ” angående en röstning för ett svenskt NATO-medlemskap. Detta betyder att rösterna skulle ligga ungefär vid 60% mot och 40% för medlemskapet. Detta innehåller förstås antagandet att alla medlemmar i partierna skulle följa partiets linje. Då det kommer till framtiden blir dimman tätare. Som opinionsmätningarna ser ut idag skulle tre opinionsmätare av fyra säga att Alliansen skulle vinna, medan en av fyra skulle förutspå en röd grön majoritet.⁸⁵

Hur man än ser på denna analys kan man ändå konstatera att Sverige har ett mera politiskt uttryckt stöd för ett NATO-medlemskap än i exempelvis Finland som är i motsvarande situation. Trots detta har senaste försvarsutredningen i Finland uttryckt att man behåller sin möjlighet att ansluta sig till NATO.⁸⁶ Sådana anteckningar finns inte i svenska de svenska utredningarna trots det jämförelsevis starka NATO stöd inom de politiska partierna.

3.3 Målsättningar för det svenska säkerhetspolitiska internationella samarbetet

Grunden för detta kapitel hittas i såväl ”Regeringsförklaringen” av Löfven från 2016,⁸⁷ som i Bringéus rapport ”*Säkerhet i ny tid*” likväl från 2016⁸⁸ och i regeringens ”Nationella säkerhetsstrategi” från 2017⁸⁹. Det som är speciellt intressant för dessa målsättningar är att de kan ändra, och kommer troligen att ändra i nyanserna, så fort en ny regering tar vid i september 2018. Det kan även vara att nuvarande regering, om den fortsätter, kommer att ändra på målsättningarna en del. Detta är trots allt spekulationer och det man säkert kan te sig till är att förändringen är mindre om nuvarande regering fortsätter, efter som det måste tydas av dem som att den utförda politiken är bra om man blir återvald. Detta kunde forskas noggrannare i ifall det fanns de kommande partipolitiska styrdokumentet till handa för partierna inför nästa riksdagsperiod och en tillförlitlig opinionsmätning⁹⁰. Ingen av dessa finns till handa så slutsatserna om försättningen med inslag av spekulationer kommer att dras ur befintliga dokument med hög tillförlitlighet, som representerar den officiella linjen i Sverige.

⁸⁵ Enligt en samling av opinion mätarnas statistik på Wikipedia. https://sv.wikipedia.org/wiki/Opinionsm%C3%A4tningar_inf%C3%B6r_riksdagsvalet_i_Sverige_2018 Läst 26.3.2017 kl. 21:41.

⁸⁶ Statsrådet 2017, 14; ”Finland är ett militärt alliansfritt land, som förverkligar sitt konkreta partnerskap med Nato och håller fast vid möjligheten att anhålla om Nato-medlemskap.”

⁸⁷ Löfven 2016.

⁸⁸ Bringéus 2016.

⁸⁹ Regeringskansliet 2017.

⁹⁰ Den befintliga opinionsmätningen är i korthet redovisad i förra kapitlet men kan inte ta på allt för stor allvarlighet tack vare att skillnaderna är så små mellan majoriteterna.

Militära hot direkt mot Sverige kan anses vara osannolika men inte uteslutna. Sverige måste räkna med att bli indragen i en kris i närområdet. För att motverka detta hot skall Sverige genom att framhäva sin suveränitet ensam eller med hjälp av andra försvara sitt land. Nog vikt kan inte fästas vid bilaterala- och multilaterala samarbeten. Denna fördjupning skall inte ske på bekostnad av alliansfriheten. Som ett exempel på detta fördjupade samarbete är unilaterala solidaritetsförklaringen till EU-medlemmar från år 2009.⁹¹ Till denna solidaritetsförklaring skall förknippas de juridiska förberedelserna man kan tänkas göra.⁹² Det intressanta med den utredning som överlämnats till regeringen år 2015 är att man nämner solidaritetsförklaringen som grund men menar att största nyttan finnes i Partnerskap För Fred (PFF) -samarbetet.

Då det kommer till den svenska informations- och cybersäkerhet och de digitala riskerna träder igen de internationella samarbetena fram. Som en kuriositet kan det nämnas att man vill fördjupa sitt internationella samarbete, ”inte minst inom EU-kretsen”. Detta är ändå något svenska säkerhetsstrategin konstaterar att Sverige skall vara bäst på i världen.⁹³ Detta betyder att internationella samarbetet har betydelse men att Sverige inte känner sig hjälplös inför de utmaningarna man känner till.

Terrorism och våldsbejakande extremism är något som man inte kan utesluta helt från det svenska territoriet, men är något man anser att sker för det mesta utanför EU:s gränser. Som åtgärd mot denna terrorism och våldsbejakande extremism anser man i Sverige att internationellt samarbete för att främja världsfred är det ända rätta sättet. Detta vill man i Sverige göra som en del av FN och EU.⁹⁴ Någon noggrannare skildring över huruvida man kunde tänka sig göra detta inom ramen av en NATO-operation med FN-mandat nämns inte i säkerhetsstrategin från 2017. Detta kan man dock anta att vore fallet eftersom man har gjort det tidigare, bland annat i Afghanistan. Sverige var en stark aktör i norra Afghanistan som chef för ett Provincial Reconstruction Team (PRT). Kort sagt vill man i Sverige bekämpa problemen där de uppstår.

⁹¹ Regeringskansliet 2017, 17-18.

⁹² SOU 2015-1, 13-16.

⁹³ Regeringskansliet 2017, 19-20.

⁹⁴ Regeringskansliet 2017, 21.

Den internationella dimension är närvarande då Sveriges säkerhetsstrategi tar ställning till organiserad brottslighet. Däremot tar man inte ställning till inom vilken organisation detta skulle ske.⁹⁵ Detta är även läget då det kommer till de resterande hoten nämnda i Sveriges säkerhetsstrategi från 2017. Hot mot energiförsörjning har en internationell dimension eftersom man kan vara tvungen att importera energi. Hälsohoten har en klar internationell förknippning då man lever i en globaliserad värld med hög rörlighet. Klimatförändringarna och dess effekter skall även de förknippas med globala aktioner för att nå någon som helst effekt. Hotet mot transporter och infrastruktur har åter en starkare anknytning, till skillnad från de tre sistnämnda, till de internationella samarbeten som är av intresse för denna forskning. Trots tyngd på robusthet och redundans nämns inga organisationer av speciellt intresse då det kommer till säkrande av transporter och infrastruktur.⁹⁶

Som väntat skriver Sveriges nationella säkerhetsstrategi väldigt fåordigt om konkreta aktioner för att fördjupa ett internationellt samarbete inom säkerhetspolitiken. Även de givna internationella organisationerna omnämns sparsamt. Detta kan tolkas som en förklaring för Sverige att man nog klarar sig själv. Detta faller lite i värde då man vid varje åtgärd mot en hotbild nämner det fördjupade internationella samarbetet. En motsägelse som troligen inte är skapad utan förklarar endast den komplexa värld man måste bekämpa hoten i.

3.4 Sveriges säkerhetspolitik i nuläget

*”I en svår tid vilar svensk utrikespolitik på en stadig värdebaserad grund av mänskliga rättigheter, demokrati och multilateralt samarbete. Att enbart sätta det egna landet främst vore egoistiskt och oklokt. Det som är bra för världen är bra för Sverige.”*⁹⁷

Detta citat ovan är taget ur Sveriges utrikesdeklaration från 2017. Den betonar starkt internationella organisationer. Allt det som Sverige står för och värnar om upprätthålls och förbättras i internationella organisationer. Då man ser till säkerhetsstrategin från 2017 kan man konstatera att endast att tillgodose invånarnas hälsa, försörjning och skydd av samhällsviktiga funktioner, till exempel elförsörjning, inte är starkt anknutna till internationella samarbeten.

⁹⁵ Regeringskansliet 2017, 22-25.

⁹⁶ Regeringskansliet 2017, 17-25.

⁹⁷ Wallström 2017, 2.

Däremot kan detta försörjande och skyddande av samhällsviktiga funktioner förknippas med export och import som är ytterst internationellt präglad.⁹⁸ Så även här kan man hitta starkt internationella element. Däremot kan resterande delen av säkerhetsstrategins beskrivning av Sveriges säkerhetsstrategiska läge starkt förknippas med internationellt samarbete.

Som bäst är Sverige medlem i FN:s säkerhetsråd som är en av de främsta internationella organisationerna där arbete för att främja regelbaserad multilateral världsordning kan utföras.⁹⁹ FN i allmänhet godtas av svenska styret som en legitim internationell organisation med tillräcklig bred representation för att besluta om världens angelägenheter. Man anser således att FN är den organisationen som även kan besluta om fredsframtvängande åtgärder.¹⁰⁰

Den andra centrala organisationen ur en svenskt säkerhetspolitisk synvinkel är EU. Detta förklaras med den solidaritetsförklaringen som gjordes 2009.¹⁰¹ Redan från början har EU varit ett säkerhetspolitiskt beslut för Sverige.¹⁰² Detta har ur säkerhetspolitisk synvinkel lett till en rad utredningar med lagändringar som följd. Dessa lagändringar är viktiga för ett NATO-medlemskap. Tagande och givande av stöd åt andra länder är något som länge baserat sig på enskilda beslut av riksdagen. Men med hjälp av dessa lagförändringar har man försnabbat processen.

En stark transatlantisk länk har betonats av Sverige för att motverka det hot som Ryssland anses medföra bland annat tack vare illegala annekteringen av Krim. Bringéus noterar i sin utredning från 2016 att en successivt starkare roll har gets åt det internationella samarbetet.¹⁰³ Man kan även notera i försvarsberedningen från 2014 att Sverige inte kan eller vill isolera sig från omvärlden. Säkerheten skall byggas solidariskt tillsammans men andra länder och organisationer.¹⁰⁴

⁹⁸ Regeringskansliet 2017, 14-16.

⁹⁹ Regeringskansliet 2017, 14-16.

¹⁰⁰ Bringéus 2016, 35-26.

¹⁰¹ Försvarsutskottet 2009, 17.

¹⁰² Försvarsdepartementet 1995, kapitel 2.6.3 "Den Europeiska unionen"

¹⁰³ Bringéus 2016, 36.

¹⁰⁴ Försvarsdepartementet 2014, 22.

Ändå är den svenska militära alliansfriheten och baserar sig på att Sverige inte skall åta sig ömsesidiga försvarsförpliktelser i förhållande till andra länder.¹⁰⁵ Detta stärks av Sveriges statsminister Stefan Löfven som i samband med öppnande av riksdagsåret 2016 påpekar att alliansfriheten står fast.¹⁰⁶ Detta verkar en aning motsägelsefullt då man går till baka till de starka ordalag om gemensamt ansvar som används i samband med beskrivandet av solidaritetsförklaringen. Detta kan vara förklaringen till öppnande orden i samma regeringsförklaring där Löfven konstaterar att ”[v]år tid är motsägelsernas tid.”¹⁰⁷ Nu är det ju osannolikt att Löfven menade just den motsägelsen som här har nämnts men den exakta innebörden av den transatlantiska länken har inte heller förklarats noggrannare i några officiella dokument.

4 Sveriges möjligheter till ett NATO -medlemskap

I detta kapitel tar avhandlingen ställning till vad NATO normalt ställer för krav på blivande medlemsländer. Detta måste tas med en nypa salt då ett nytt medlemskap alltid är en förhandling. Det betyder att nya medlemsländer alltid får enskilda och specifikt utvecklade krav för att bli medlem i NATO. Det som dock aspirerande NATO medlemsländer inte kan i normala termer förbättra för att bli medlem är röstningen inom NATO. Röstningen som under senaste tiden har skett på toppmöten skall vara enhälligt för ett nytt medlemskap.¹⁰⁸ Det är alltså sist och slutligen upp till enskilda NATO medlemsländer ifall nya medlemmar skall antas.

Detta röstningsresultat kan så klart påverkas med normala diplomatiska metoder. Troligen skulle det inte behövas då det är fråga om Sverige. Det kunde vara troligt att de stora makterna inom NATO skulle påverka de andra medlemsländerna diplomatiskt för att säkerställa att röstningen skulle ge ett positivt utslag för Sveriges medlemskap. Troligen skulle huvudorsaken vara att enligt realteori för att motverka, det vill säga balansera, lokala hotet av Ryssland i Östersjöområdet. Detta är i varje fall antagandet inför denna granskning. Själva röstningen behandlas inte alltså mera än så här i denna avhandling.

¹⁰⁵ Bringéus 2016, 36.

¹⁰⁶ Löfven 2016, 10: ”Vår säkerhetspolitiska linje ligger fast. Den militära alliansfriheten tjänar oss väl och bidrar till stabilitet och säkerhet i norra Europa.”

¹⁰⁷ Löfven 2016, 1.

¹⁰⁸ NATO 1949, 2.

För att redogöra så noggrant som möjligt, med den grundfakta som har hittats under forskningen, för hur Sveriges ansökan om NATO -medlemskap skulle behandlas i NATO:s organisation har nedan först presenterats de centrala organ inom NATO var ansökningen kunde behandlas. Varefter en hypotetisk representation av en möjlig process angående Sveriges ansökan och dess behandling i olika organ förutspås. Även de officiella kraven som NATO har ställt och troligen kommer att ställa på blivande medlemsländer presenteras som en del av detta kapitel. Som sista part av detta kapitel görs en noggrannare analys av de tänkbara angelägenheter som kan tänkas försnabba processen.

4.1 NATO:s organisation

För att presentera NATO:s organisation skulle det krävas en helt egen rapport. Eftersom detta inte är en rapport utan en forskning kommer här förutom att NATO:s organisation presenteras även redogöras för eventuella implikationer för Sverige som är i focus för denna forskning. Genomgången börjar från det högsta organet och går neråt i rangordningen. Det som redan läsaren vet, som att NATO:s organisation är indelad i en politisk och en militär falang, upprepas inte.

NATO toppmöte (summit) är i praktiken ett sammanträde av Natorådet (NAC – North Atlantic Council). Det som gör dessa toppmöten speciella är att man inom NATO strävar till att göra de större besluten vid sådana tillfällen då stats- och regeringschefer är representerade. Det finns ingen fastställd annuitet för dessa toppmöten. Däremot har de fyra senaste toppmötena varit vartannat år¹⁰⁹. Enligt NATO:s utsago vill man använda toppmötena till att välkomna nya medlemmar, starta stora initiativ och förstärka partnerskap.¹¹⁰ Viktigt att notera är att det är fråga om Natorådet (NAC) som sammanträder och representanterna är i huvudsak de inbjudna staternas statshuvuden.

¹⁰⁹ Enligt NATO:s hemsida kan man bekanta sig noggrannare med dessa möten. Totalt har 28 toppmöten hållits varav det första 1957 i Paris. Därefter dröjde det en tid innan följande toppmöte hölls, detta var 1974. Därefter har toppmötena arrangerats mera regelbundet. Åren 1989 och 1997 arrangerades det två toppmöten under samma år. http://www.nato.int/cps/en/natolive/events.htm?query=&date_from=&date_to=&event_types=Summit&sort=date:D:R:d1&start=0 Läst 3.4.2017 kl. 16:13.

¹¹⁰ NATO – Summit Meetings, http://www.nato.int/cps/en/natolive/events.htm?query=&date_from=&date_to=&event_types=Summit&sort=date:D:R:d1&start=0 Läst 3.4.2017 kl. 16:21.

Inbjudan har under senaste toppmöte i Warszawa riktats åt medlemmarna av fördjupade partnerskapet (EO), med andra ord Finland och Sverige. Detta kan enligt forskningen tolkas som ett erkännande om ett fördjupande av samarbetet av NATO och bägge EO länderna. Som i sin tur mycket väl kan hänga ihop med en möjlig anslutning i framtiden. Mycket kan dock hända i internationella relationernas arena; påståendet ovan kan inte alltså sägas vara bevis för att så skall ske. Däremot kan det vara en fingervisning åt vilket håll man i den svenska politiska eliten önskar att relationen skall gå. Dessutom stöds detta påstående av den defensiva struktur realismen. Då man kan anta att samarbete med NATO, som den starkaste försvarsalliansen på jorden, skapar säkerhet.

Nordatlantiska Fördraget (NAT – North Atlantic Treaty) fastställer att NATO skall grunda ett permanent råd där samtliga medlemsländer skall kunna mötas omgående vid behov.¹¹¹ Detta råd kallar vi idag för just Natorådet (NAC). Enligt NATO:s egna beskrivning är Natorådet det organ som gör principiella politiska beslut. Natorådet styrs av generalsekreteraren som samtidigt fungerar som ordförande för rådet. Natorådet gör alltid beslut som grundar sig på konsensusprincipen, vilket i sin tur leder till en förhandlingsbaserad beslutsprocess. Förhandlandet leder till att även små länder kan ha märkbart inflytande i NATO:s styrande organ.¹¹² Som tidigare konstaterades kan Natorådet sammanträda i olika former och ändå behålla sin beslutsfördhet. Normalt samlas Natorådet i en sammansättning av ambassadörer. NATO ser själv den nukleära planeringsgruppen¹¹³ som absolut auktoritär likt Natorådet i de nukleära frågorna.¹¹⁴

¹¹¹ NATO 1949, Artikel 9: "The Parties hereby establish a Council, on which each of them shall be represented, to consider matters concerning the implementation of this Treaty. The Council shall be so organised as to be able to meet promptly at any time."

¹¹² Honkanen & Kuusela 2011, 41. Exempel på detta är Danmarks initiativ om ett övergripande krishanteringsbegrepp, samtidigt har Danmark genom aktivt deltagande inverkat avsevärt på utvidgningsprocessen och partnerskapssamarbetet.

¹¹³ NATO:s nukleära planeringsgrupp innefattar inte Frankrike sedan deras egna beslut att lämna planeringsgruppen.

¹¹⁴ NATO:s hemsida för Natorådet: http://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_49763.htm?selectedLocale=en
Läst 8.4.2017 kl.15:51.

Den militära auktoriteten representeras i NATO av Militärkommittén (MC – Military Committee). Nordatlantiska Fördraget omnämner i artikel 9 att man bör grunda en Försvarskommitté för att ”rekommendera åtgärder för att artikel 3 och 5 skall kunna verkställas.”¹¹⁵ Militärkommittén består av ständiga militärrepresentanter och samlas en gång i veckan, detta sker endera officiellt eller inofficiellt. Militärkommittén samlas tre gånger per år i sammansättning av chefer för medlemsländernas försvarsmakter. Ordförande för Militärkommittén väljs med tre års mellanrum. Förutom att rekommendera militära åtgärder åt det politiska Natorådet, fungerar även Militärkommittén som en länk mellan alliansens två strategiska kommandörer¹¹⁶. Då politiska beslut har fattats i Natorådet omvandlar Militärkommittén dessa till militära målsättningar.¹¹⁷

Som sin stab har Militärkommittén i sin tur den Internationella Militärstaben (IMS – International Military Staff). Internationella Militärstaben består av ungefär 500 representanter från de olika medlemsländerna. Staben leds av General Direktören (Director General) för Internationella Militärstaben. Internationella Militärstaben är den organisation som beordrar och utgör uppföljning av militära order i NATO. Internationella Militärstaben har fem bestående avdelningar som ansvarar för spaning, operationer och planer, policy och kapacitet, kooperativ säkerhet samt logistik och resurser.¹¹⁸ Dessa avdelningar analyseras inte noggrannare, men man kan konstatera att avdelningen för kooperativ säkerhet är av speciellt intresse då den hanterar samverkan med partnerländerna. Som en del av ansvaret för avdelningen för kooperativ säkerhet hör uppgörande av kontrakt och definierande av policy för de som är intresserade av att samarbeta med NATO. Närmare beskrivning av NATO:s militära process finns som bilaga till denna avhandling.

¹¹⁵ NATO 1949, Artikel 9: ” *The Council shall set up such subsidiary bodies as may be necessary; in particular it shall establish immediately a defence committee which shall recommend measures for the implementation of Articles 3 and 5.*” Artikel 3 hänvisar till förberedelser inför den kända femte artikeln.

¹¹⁶ De två strategiska kommandörerna för alliansen är SACEUR (Supreme Allied Commander Operations), ansvarig för operationer och SACT (Supreme Allied Commander Transformation), ansvarig för utveckling.

¹¹⁷ NATO:s hemsida för Militärkommittén: http://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_49633.htm? Läst 8.4.2017 kl. 16:20.

¹¹⁸ NATO:s hemsida för Internationella Militärstaben: http://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_64557.htm? Läst 9.4.2017 kl. 18:37.

Förutom den militära falangen är NATO även tungt politiskt beväpnad. Internationella Staben (IS – International Staff) består av ungefär tusen arbetare. Huvudsakligen förbereder den Internationella Staben ärenden åt de nationella delegationerna vid NATO:s huvudkvarter. Samtidigt ansvarar Internationella Staben även för uppföljning av de beslut som Natorådet har gjort. Internationella Staben leds av generalsekreteraren som samtidigt fungerar som chef för sin byrå. Dessutom fördelas Internationella Staben i sju avdelningar och några självständiga enheter. Den Internationella Staben samarbetar tätt med den Internationella Militärstaben i förberedelsefrågor. Det intressanta med Internationella Staben är att arbetarna där inte representerar sina respektive länder utan NATO.¹¹⁹

Några av de avdelningar som arbetar i Internationella Staben är värda ett extra omnämnande, Speciellt Avdelningen för Politiska och Säkerhetspolitiska Ärenden (PASP - Political Affairs and Security Policy Division). PASP ansvarar för politiska råd och politisk vägledning för de centrala politiska beslut som NATO gör, men har även speciellt ansvar för samarbetspartners.¹²⁰ Denna avdelning kan antas vara av ytterst vikt i förberedelser inför en transformation från partner till medlem.

4.2 Behandling av medlemsansökan i NATO

Som tidigare har betonats liknar ingen anslutningsprocess den andra. Det man under senare tid har noterats som en norm är att nya länder bjuds in till medlemmar vid ett toppmöte. Denna inbjudan har naturligtvis förberetts noggrant redan före själva toppmötet. Efter att generalsekreteraren för NATO har bjudit in ett nytt land till medlem skall varje NATO medlemsland underteckna ett anslutningsprotokoll och ratificera detta i sin egen lagstiftning. Anslutningsprotokollet är i praktiken en komplettering av grundavtalet från 1949. Denna process har under tidigare anslutningar tagit ungefär två år i anspråk.¹²¹

¹¹⁹ NATO:s hemsida för Internationella Staben: http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_58110.htm Läst 9.4.2017 kl. 19:51.

¹²⁰ NATO:s hemsida för Internationella Staben: http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_58110.htm Läst 9.4.2017 kl. 19:51.

¹²¹ Honkanen & Kuusela 2011, 39. Jämför med Ahtisaari & Iloniemi & Ruokanen, 189.

Anslutningen förseglas genom att den anslutande staten deponerar sitt anslutningsbrev hos Förenta staterna. Det är först då som den nya medlemsstaten antar sin status som medlem av NATO. Förenta staterna är förpliktigad att tillkännage denna anslutning åt de resterande medlemmarna.¹²² Detta är den process som är beskriven i Nordatlant Fördraget. Förutom denna mera ceremoniella process behandlas ett ärende som denna i otaliga arbetsmöten och kommittéer.

För att börja någon stans och för att inte trassla in sig i allt för små detaljer beskrivs här nedan hur Sveriges medlemskap skulle kunna behandlas i NATO. Allt baserar sig på öppna källor och behandlar endast de bestående organens roll. Allt antas ha sin början i samband med ett möte med Natorådet (NAC), troligen i form av ett toppmöte. Generalsekreteraren har säkerligen trots detta förberett ärendet med Sverige före detta i så kallad intensifierad dialog (Intensified Dialogue).¹²³ Efter att Natorådet (NAC) har gjort principbeslutet att utreda eller förbereda ett svenskt medlemskap går ärendet vidare i två olika banor. Dels förpassas frågan till Internationella Staben (IS) och dels till Militärkommittén (MC).

Internationella Staben hjälper sedan de nationella sändebuden eller ambassadörerna att forma sin åsikt om ett svenskt medlemskap. Samtidigt underlättar IS samtliga medlemsländer att nå konsensus inför behandlingen i Natorådet, till exempel genom att facillitera diskussioner och arbetsgruppers arbete. Det är i detta skede som de politiska krav som skall ställas på Sverige för att man skall få bli medlem utarbetas. Officiellt ställs dessa utarbetade krav först i Natorådet, där svenskt officiellt sändebud är närvarande som observatör.

På den militära sidan förpassas frågan snabbt vidare från Militärkommittén till Internationella Militärstaben (IMS). Själva behandlingen av de militära krav som skall ställas på Sverige för att bli medlem i NATO görs enligt IMS order i behövlig utsträckning. Självklart utvärderas dessa ändamål inte utan ett svenskt deltagande, eftersom insamlingen av informationen skulle försvåras märkbart. De utarbetade kraven och förslagen på ändringar godkänns sedan i Militärkommittén. Efter detta godkännande förpassas frågan vidare till Natorådet för slutligt godkännande.

¹²² Honkanen & Kuusela 2011, 39. Se även NATO 1949, Artikel 10.

¹²³ Honkanen & Kuusela 2011, 32. Enligt en försiktig tolkning kan även EO (Enhanced Opportunities) ses som en Intensifierad Dialog.

Den andra behandlingen i Natorådet godkänner sedan Sveriges medlemskap i försvarsalliansen NATO. Detta godkännande förutsätter att konsensus är utarbetat i de underställda organen, vars arbete har beskrivits ovan. I korthet kan man säga att ett väl gjort arbete före den ovan nämnda processen kan inverka märkbart på tiden som spenderas för att uppnå konsensus. Detta kan man kalla en försnabbad process; trots att processen de facto är långsammare då förberedande arbetet är gedignare och utförs under förhållanden av mindre samarbete.

Nato har själv beskrivit processen med sju steg. Första steget är att påbörja medlemskapsförhandlingarna. Det andra steget är att landet i fråga skickar in ett brev med tidtabell för reformerna i eget land och viljan att binda sig till att bli medlem av NATO. Därefter undertecknas en ändring till Nordatlant Fördraget av blivande medlemmen. Varefter detta protokoll skall ratificeras i varje land enligt tidigare beskrivning. Efter att medlemsländerna har meddelat Förenta staterna om att de godkänner den nya medlemmen, bjuds den in som medlem av General Sekreteraren. Denna inbjudan är samtidigt startskottet för de interna ändringarna i landets lagar. Som sista steg meddelar den nya medlemmen Förenta staterna att man har godkänt de ändringar som bör göras för att vara medlem i NATO.¹²⁴ Enligt vad som kan antydast av denna process kunde den ske på bara några dagar, såtillvida att märkbara förberedelser har gjorts bakom kulisserna.

4.3 NATO:s krav på ett svenskt medlemskap

Rent juridiskt, om man ens kan prata om juridik då det är fråga om en internationell organisation där allt egentligen baserar sig på traktat, har NATO inga andra krav på en ny medlem än det som står i artikel 10 av Nordatlantiska Fördraget. Eftersom Sverige både enligt sina värderingar och rent formellt, genom Europeiska Unionen (EU), hör till Europa fyller man det första kravet. Första kravet är att en ny medlem i NATO bör vara en europeisk stat. Vidare konstaterar artikel 10 att en ny medlem bör antas genom enhälligt godkännande; denna konsensus-princip inom NATO har förklarats i längder redan tidigare och kommer inte här att förklaras närmare.

¹²⁴ NATO:s hemsida för utvidgning: http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_49212.htm# Läst 10.4.2017 kl. 11:41.

Däremot kan man notera att ett nytt medlemsland som Sverige i detta exempel bör bidra till säkerheten. Man bör alltså producera och inte bara förbruka¹²⁵ säkerhet för alliansens medlemmar.¹²⁶ Man kan i Sveriges fall konstatera att Nordatlantiska Fördraget inte ställer några krav som man inte redan skulle uppfylla.

Som en del av utvidgningen år 1999 skapade NATO ett nytt koncept. Detta koncept kallas för Plan på Aktioner för ett Medlemskap (MAP – Membership Action Plan). Enligt de uttalande som Natorådet gav 1999 vid lanseringen kommer nedan varje punkt att granskas noggrannare ur ett svenskt perspektiv. Det bör noteras vid detta skede redan att dessa krav och åtgärder som Sverige redan tagit och bör ta är baserade på den offentliga men officiella diskussionen som är rådande i Sverige. Inga klassificerade dokument har analyserats, därför kan analysen nedan klassas som tunn för den involverade läsaren som har tillgång till noggrannare dokument.

I korthet är de krav som ställs på en ny medlem enligt MAP indelade i politiska och ekonomiska krav. Detta är de tyngsta kraven på en ny medlem om man bortser från de försvars- och militärkraven. Vidare förutsätter NATO som en del av MAP att man har tillräckliga resurser och att de är fördelade på rätt sätt. Säkerheten granskas även som en del av processen, här ligger fokus på fysisk säkerhet och inte den filosofiska säkerheten som har diskuterats tidigare i denna avhandling. Som sista del av MAP -processen ställs en rad med juridiska krav på en aspirerande medlem. Till stor del har Sverige redan under än längre tid arbetat omedvetet, eller medvetet, för att närma sig de krav som ställs enligt MAP. Nedan har kraven granskats noggrannare.

En av de orsakerna varför NATO utvecklade detta MAP -koncept var för att hindra blivande medlemmar från att dra med sig en kris in i NATO.¹²⁷ Det samma argumentet har omnämnts i minst ett annat sammanhang då den finska NATO -utredningen diskuterades i Washington. Då lydde resonemanget att NATO inte behöver Finland.¹²⁸ Troligen just tack vare att man kan förvänta sig en motreaktion av Ryssland om man blev medlem eller påbörjade förhandlingarna. Denna ryska motreaktion har konkretiserats så till vidare att Lavrov uttalade sig en dag före den senaste svenska utredningen gavs ut, att ” [o]m Sverige beslutar sig för att gå med i Nato ... kommer vi ... vid våra nordliga gränser vidta nödvändiga militärtekniska åtgärder.”¹²⁹

¹²⁵ Island är det enda undantaget som NATO har gjort till denna princip. Island har inget försvar över huvudtaget.

¹²⁶ NATO 1949, Artikel 10.

¹²⁷ Honkanen & Kuusela 2011, 32.

¹²⁸ Ahtisaari & Iloniemi & Ruokanen 2011, 190-191. Detta följer inte NATO:s uttalande från Försvarsminister-mötet 2015. NATO 2015, Press Release (2015) 175.

¹²⁹ Dagens Nyheter 28.4.2016, <http://fokus.dn.se/lavrov/>, Hämtad 11.4.2017.

4.3.1 Politiska- och ekonomiska krav

De politiska och ekonomiska kraven är indelade i sju delar och börjar med att välkomna den aspirerande medlemmen att diskutera och demonstrera sin vilja att följa de obligationer som Nordatlant Fördraget och NATO:s studier för utvidgning medför. I dessa dokument är det bland annat frågan om demokrati och individuella friheter.¹³⁰ Som ett av de länder som öppet förespråkar jämlikhet och rättvis hantering av människor har Sverige inga problem att uppnå de ytliga målsättningarna som ställs i de officiella dokumenten. Det som däremot kan vara att noteras är svenska folkets inte alltid så vänliga bemötande av invandrare.

Interna konflikter som inte uppskattas av NATO är invandrarfientlighet och annat förtryck mot folkgrupper i ett land. Detta kan komma att vara en möjlig fråga om Sverige skulle förhandla i MAP om nuvarande utveckling i samhället fortsätter. I sig är det ju inte fråga om att Sverige som nation skulle utföra detta, tvärt om finns det inte många länder som har en positivare officiell linje till olika folkgrupper och jämlikhet mellan könen.

Som andra punkt under de politiska- och ekonomiska kraven konstaterar man i MAP -uttalandet att aspirerande länder förväntas lösa sina konflikter fredligt. Vidare utvecklar man att det skall finnas ett starkt förhållande till lagstiftning och de humanitära rättigheterna. Även territoriella tvister bör lösas enligt OSSE:s principer för goda relationer till grannar.¹³¹ För Sveriges del innebär inte detta några konkreta behov för förändringar eftersom man inte har några territoriella tvister och har mycket goda relationer till sina grannar. Ryssland har man undantagsvis inte mycket goda relationer med efter de sanktioner som Sverige har implementerat mot Ryssland som en del av EU.

Som aspirerande land förväntas man även tillsätta tillräcklig civil kontroll av försvarsmakten, om sådan inte redan finns. Användning av och hot att använda maktmedel bör i alla hänseenden följa FN:s rekommendationer och mandat.¹³² Båda de här punkterna har Sverige sedan länge tillbaka uppfyllt. Försvarsmakten styrs stadigt av riksdagen och man är väldigt mon om att följa FN:s mandat och rekommendationer, så till den grad att man även har stiftat nationella lagar som är strängare.

¹³⁰ NATO 1999, 3-4.

¹³¹ NATO 1999, 3-4.

¹³² NATO 1999, 3-4.

Att utveckla och stöda de internationella institutionerna genom att understöda stabilitet och välmående i världen är ett av de sista kraven under första punkten. Där nämner man även att nya medlemmar skall stöda och engagera sig i Partnerskap för Fred (PFF). Även krav på att främja stabilitet och välbefinnande genom ekonomisk frihet, social rätt och genom hänsyn till omgivningen har man skrivit in under den andra punkten för politiska- och ekonomiska krav.¹³³ Som en medlem av PFF -samarbetet sedan 1994 har Sverige inga problem att påvisa sitt engagemang där. De internationella organisationerna som kan tänkas i den första punkten i detta stycke är framför alla FN, där Sverige nyligen blivit invald som icke permanent medlem i säkerhetsrådet. Vad berör punkten om ekonomisk frihet och hänsyn till omgivningen har Sverige inte demonstrera några negativa kvalitéer. Tvärt om har man i bland annat i Sverige jobbat aktivt för ett bättre skydd av naturen och genom Världshandelsorganisationen (WTO – World Trade Organisation) och EU har Sverige arbetat för ekonomisk frihet i världen.

Tredje punkten går in på försvaret noggrannare. Man förväntar sig av aspirerande länder att man skall förena sina krafter för ett gemensamt försvar samt för att främja freden och säkerheten i världen. Att bidra till en effektiv och framförallt en kostnadseffektiv allians är något man räknar med. Detta förväntas ske genom att dela på ansvar, kostnader och fördelar man har. Under antagningsprocessen antas man även som aspirerande land att delta fullt ut i alliansens konsulteringar och beslutsprocesser, detta vill man att sker enligt principen för konsensus och öppenhet.¹³⁴ Huruvida Sverige uppfyller dessa krav är det omöjligt att utvärdera pålitligt eftersom det är aktioner som först kan tas då man släpps in i NATO:s militära struktur. Men det går inte att låta bli att nämna att Sverige inte i varje fall är känd för att agera mot dessa krav.

De fyra sista punkterna under de politiska- och ekonomiska kraven blickar likväl in i framtiden med implementationer om att det aspirerande landet förväntas redovisa för hur man kommer att fullfölja de redan ovan nämnda kraven. Samtidigt passar man på att begära en redogörelse över hur man kommer att förhålla sig till andra centrala dokument och organisationer inom NATO. Exempelvis ber man aspirerande landet beskriva hur man tänker beakta NATO:s strategiska koncept, NATO-Ryssland grundande aktion och NATO-Ukraina stadgan. Vidare meddelas det att man förväntar sig en årlig rapport på landets ekonomiska situation och att man meddelar skriftligen hur man tänker medverka i NATO.

¹³³ NATO 1999, 3-4.

¹³⁴ NATO 1999, 3-4.

På basen av de här meddelandena kommer man att sedan träffas minst årligen för att diskutera dessa kontributioner. Årligen skulle också ett möte (reinforced Senior Political Committee) arrangeras för att alliansens medlemmar direkt skulle få ställa frågor till det blivande landets ledning.¹³⁵

Då det gäller de politiska- och ekonomiska kraven har forskningen inte funnit något som skulle vara ett hinder för att Sverige skulle kunna bli medlem. Ända som kan ha en negativ inverkan, trots att det inte är staten som är ansvarig, är den allmänna opinionen har vissa antydningar på en invandrarfientlighet. Det man dock bör minnas är att Ungern är medlem i NATO, likväl som Turkiet, dessa länder är inte heller kända för sin invandrarvänlighet. Speciellt i Ungern har staten tagit åtgärder för att försämrat flyktingars ställning i samhället. Situationen är förstås annan om man redan är medlem än om man önskar bli det.

4.3.2 Försvars- och militära krav

De försvars- och militära krav som ställs på ett blivande land är i likhet med tidigare politiska- och ekonomiska kraven indelat i två delar; första delen för krav och andra delen för implementationer. Kraven är uppdelade i en allmän del och en detaljerad del. Implementationerna är inte vidare uppdelade men består av en hel del åtgärder som förväntas av aspirerande landet.

Första kravet för det för det nya medlemslandet är att det skall tillföra något militärt till det gemensamma försvaret. Samtidigt skall man vara beredd på att införa gradvis förbättringar till de militära kapaciteter man har. Det omnämns ännu speciellt att dessa nämnda krav kommer att vara faktorer som inverkar på huruvida nationen är lämplig för att vara en del av alliansen.¹³⁶ Den rådande atmosfären antyder att Sverige inte skulle ha något att tillföra alliansen i detta hänseende. Det har forskningen inte hittat något som helst stöd för. Det är säkert så att den opinionen daterar sig till en tid då Sverige omformade sin försvarsmakt till att bättre tjäna fredsbevarande missioner. Detta har under senaste tiden gjort en U-sväng och Sverige håller igen på att rusta upp för ett försvar av eget land.

¹³⁵ NATO 1999, 4.

¹³⁶ NATO 1999, 4.

PFF-samarbetet tas fram som en väsentlig del av att garantera det blivande landets interoperabilitet med Nato. Det nämns även att PFF-samarbetet medför ett fördjupat politiskt och militärt samband mellan alliansen och det blivande medlemslandet. Det sägs även att det skulle förbättra landets möjligheter att delta i alla möjliga missioner i fortsättningen¹³⁷. Nya medlemmar påminns ytterligare att man bör vara beredd på att bidra till det gemensamma försvaret samtidigt som man kan förvänta sig fördelarna av det.¹³⁸ För Sveriges del kan man inte säga mycket annat än att man har varit med i PFF-samarbetet sedan 1994 och att man har deltagit aktivt i NATO:s senaste missioner i Kosovo och Afghanistan. Interoperabiliteten har även evaluerats på olika nivåer beroende på vilken trupp som är i fråga. Det man har funnit är att Sverige är mera interoperatibelt än många NATO -länder¹³⁹.

De mera detaljerade kraven förutsätter med att ett blivande medlemsland skall anamma NATO:s strategiska koncept i nationens säkerhetsstrategi.¹⁴⁰ Detta betyder i stora drag att man förväntas försvara andra inom alliansen, att man anser det lönsamt att utföra krishantering och att man kontinuerligt binder sig till att utveckla sin säkerhet tillsammans med alliansens medlemmar.¹⁴¹ Då man ser till Sverige kan man notera att det första (anammande av Strategiska Konceptet) detaljerade kraven inte är omöjligt att förverkliga.

Då ett aspirerande land tas med i NATO förväntas man förutom att bidra med trupper och kapacitet till det gemensamma försvaret och alliansens andra missioner, även att delta i NATO:s militär struktur.¹⁴² En försiktig gissning har gjorts för Sveriges del på att 150-200 personer skulle delta i NATO:s kommandostruktur.¹⁴³ Detta skulle innefatta NATO:s krav på att delta i planeringen av det gemensamma försvaret och deltagande i NATO:s samtliga arbetsgrupper. Allt arbete i det närmare samarbetet under antagningsprocessen skulle sträva till bättre interoperabilitet och efterföljande av NATO:s standarder.¹⁴⁴

¹³⁷ Man bör minnas att detta MAP -koncept har utvecklats i en tid då NATO förväntades endast att utföra fredsbevarande missioner. Därför är forskningens tolkning att detta kan idag innefatta även andra sorter av missioner än av den fredsbevarande sorten.

¹³⁸ NATO 1999, 4-5.

¹³⁹ Andersson & Bennhult & Johannesson & Norsell & Nylund & Thörn 2009, 13.

¹⁴⁰ NATO 1999, 4-5.

¹⁴¹ NATO 2010, 6-10.

¹⁴² NATO 1999, 4-5.

¹⁴³ Rossander 2014, 17.

¹⁴⁴ NATO 1999, 5.

Det intressanta med de implementationer som NATO nämner i MAP är att man skulle grunda en samarbetsform med namnet 19+1. Detta är alltså från en tid då NATO innefatta 19 medlemmar och ett antaget land som aspirerar till medlemskap.¹⁴⁵ Detta är även bekant idag då man pratar om 28+2 samarbetet, då det gäller samarbete mellan NATO, Sverige och Finland. Huruvida det är en direkt återspeglning på konceptet ur MAP-processen är svårt att säga, men de liknar varandra. Det samma gäller Individuella Partnerskaps Programmet (IPP – Individual Partnership Programme)¹⁴⁶ Som liknar den del av Initiativet för Interoperabilitet för Partners (PII - Partnership Interoperability Initiative) som fem länder¹⁴⁷ ingick i 2014.

Denna del av initiativet kalas Programmet för Fördjupat Samarbete (EO). Sverige har tidigare resonera att man förbereder sig för att utföra krishantering och att det därför är viktigt att eftersträva interoperabilitet. PII eftersträvar det nyss nämnda plus samarbete i övningar och möjliggörande av deltagandet i NATO Response Force (NRF). Under 2010-talet har Sverige tagit en aktivare roll inom NATO:s övningar och ledde till och med en del av NATO:s övning BALTOPS15. Det samma gäller NRF där Sverige har utlovat trupper¹⁴⁸ för detta ändamål.

För att summera kan man konstatera att Sverige har gjort en del närmanden militärt enligt MAP-processen. Huruvida dessa närmanden är ämnade som en del av ett tänkt medlemskap är inte relevant. Utan det är ett klart tecken på att Sverige skapar goda relationer till NATO militärt. Detta är en naturlig reaktion till Rysslands ökade hot i östersjöområdet och följer de resonemang som balansteorin erbjuder.

Intressant är det även att följa det materiella samarbetet mellan Sverige och NATO. Detta samarbete kräver lång tidsfrist eftersom utvecklandet av gemensamt materiel kräver tid. År 2014 var Sverige representerad med 13 betydande poster i NATO: Konferens för Nationell Krigsutrustnings Direktorat (CNAD – Conference of National Armament Directors).¹⁴⁹ Över huvud taget har Sverige varit ett av de aktivare partnerskapsländerna inom materiella samarbetet.¹⁵⁰

¹⁴⁵ NATO 1999, 5-6.

¹⁴⁶ NATO 1999, 6.

¹⁴⁷ Sverige, Finland, Australien, Georgien och Jordanien. Enligt NATO:s hemsida för Partnership Interoperability Initiative: http://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_132726.htm?selectedLocale=en Läst 11.4.2017 kl. 9:51.

¹⁴⁸ Dessa trupper kan dock inte skickas utan ett samtycke i den svenska riksdagen ifall att truppernas användning skulle komma på fråga.

¹⁴⁹ Lodin & Carell 2014, 25.

¹⁵⁰ Lodin & Carell 2014, 31-34.

4.3.3 Krav på resurser

Då man i MAP -processen klargör de krav på resurser som ställs för ett blivande medlemsland är så klart ekonomin i fokus. De materiella kraven ställs som tidigare noterats under militära krav och som senare kommer att redovisas under säkerhetskraven. Rent ekonomiskt förväntas aspirerande länder bidra till NATO:s resurser på två sätt. En avgift som står i relation till nationens budget tas ut för att täcka NATO:s gemensamma utgifter. Detta kan kallas en medlemsavgift.¹⁵¹ Denna avgift har beräknas vara ungefär 2,4% av NATO:s budget för gemensamma kostnader och skulle därmed uppnå det reella värdet på ungefär 55-60 miljoner euro.¹⁵² Trots att man kunnat notera en diskussion om NATO -länderns brist på budget för försvarsutgifter i förhållande till brutto national produkten (BNP), är den diskussionen en helt annan än de ovan nämnda siffrorna. De siffror som nämns ovan är andelar av NATO:s gemensamma budget och inte andelar av BNP, som kommer att redovisas utförligare nedan.

Andra delen enligt MAP -processen består av personalkostnader som betalas åt de personer som deltar i NATO:s verksamhet som landets representanter. Enligt beräkningar från 2014 kan personalkostnaderna som tillkommer uppgå till 120-160 miljoner kronor. Sammanlagt skulle de ökade tillgångarna som skulle behövas tack vare ett medlemskap i NATO uppgå till ungefär 10-12 miljarder kronor/år. Detta skulle betyda att Sverige skulle spendera över 50 miljarder kronor på försvaret.¹⁵³ Enligt proposition 2014/15:109 kommer Sverige att öka sina anslag till och med år 2020 till just 50,067 miljarder kronor/år.¹⁵⁴ Här bör man notera att detta är före den livliga diskussionen om att ytterligare höja anslagen i ett snabbare tempo.

Som en grundregel för NATO -länder, fastställd på ett flertal toppmöten, har man beslutat att 2% av BNP skall användas till utgifter för försvaret.¹⁵⁵ Det europeiska medeltalet har enligt år 2017 statistik varit runt 1,5% av BNP.¹⁵⁶ Om Sverige skulle sträva till de summorna man hade åren 2005-2006 skulle det motsvara ungefär detta medeltal. I kronor skulle detta motsvara ungefär 51 miljarder/år.¹⁵⁷

¹⁵¹ NATO 1999, 7-8.

¹⁵² Rossander 2014, 16-17. Dessa värden är baserad på valutakurser och uträkningar gjorda 2014.

¹⁵³ Rossander 2014, 22-23.

¹⁵⁴ Regeringen 2015a, 61-62.

¹⁵⁵ NATO 2014, 1-2. Senaste gången man noterade procentantalet var på toppmötet i Wales 2014.

¹⁵⁶ NATO 2017, 5.

¹⁵⁷ Rossander 2014, 18-19.

Det är viktigt att notera att NATO inte ställer krav på dessa utgifter trots den påtryckning För-
enta staternas president har uttryckt, utan dessa siffror skall ses som en riktgivande norm. En
del av denna norm är att länder förväntas spendera ungefär 20% av försvarsanslagen på materi-
alutgifter. Detta har i regel följts rätt så bra om man ser på NATO som en helhet. I Sverige
spenderade man 21% av anslagen för anskaffning av materiel och 16% av anslagen på att upp-
rätthålla materiel; tillsammans bildar det en procentuell andel av försvarsanslagen på ungefär
37%.¹⁵⁸

Implementationerna enligt MAP -processen är att man uppnår dessa mål lättast genom PFF-
samarbetet. Detta skulle vara genom rådplägningar mellan det aspirerande medlemslandet och
NATO.¹⁵⁹ Trots att här har påvisats att Sverige redan tar steg för att närma sig de krav som
NATO ställer på blivande medlemmar, är det naturligtvis inte sagt att detta är fallet. Sverige
har goda orsaker att öka på sina anslag och att hålla den materiella delen i skick utan att bli
medlem i NATO. Tvärt om har man större orsak att göra detta ifall man inte blir medlem i
NATO.

4.3.4 Krav på säkerhet

Den näst sista delen av MAP -processen är kraven på säkerhet. Det kravet man ställer på ett
aspirerande medlemsland, är att man bör ha tillräckliga säkerhetsrutiner och anordningar för att
garantera att sekretessbelagd information hålls säker. Detta bör man göra enligt NATO:s säker-
hetspolicy. I praktiken skulle detta betyda att NATO skulle göra utbildningen inom informat-
ionssäkerhet och hantering av denna tillgänglig för det aspirerande landet.¹⁶⁰ Detaljer angående
huruvida kurser som N1-38, "NATO Security Course" (NS)¹⁶¹ är tillgängliga för Sverige är inte
något man kan få via öppna källor, men vore ett klart steg i riktningen av att utbilda den säker-
hetskultur som råder inom NATO.

¹⁵⁸ Försvarsmakten 2017, 15.

¹⁵⁹ NATO 1999, 7-8.

¹⁶⁰ NATO 1999, 8.

¹⁶¹ <http://www.natoschool.nato.int/Academics/Resident-Courses/Course-Catalogue/Course-Description?ID=39>

4.3.5 Juridiska krav

De juridiska kraven är inte allt för noggrant analyserade i denna forskning eftersom kompetensen inte räcker och för att forskningens fokus inte ligger på juridiska frågor. Det som klart har kommit fram under forskningen är att en forskning angående Sveriges juridiska kompatibilitet vore på sin plats. Däremot har nedan analyserats de juridiska krav som NATO ställer enligt MAP -processen.

Som aspirerande land förväntas man bekanta sig med och förbereda ändringar så att den nationella lagstiftningen är i linje med Nordatlant Fördraget.¹⁶² Detta skulle betyda att man kunde ge och ta emot hjälp av NATO -medlemsländer och att man kunde juridiskt medverka i planeringen av det gemensamma försvaret.¹⁶³ I och med värdlandsavtalet med NATO från 2014 har en rad ändringar i den svenska lagstiftningen gjorts. Det står klart skrivet att NATO endast kan bedriva verksamhet i Sverige på Sveriges inbjudan. Det vill säga det kräver ett nationellt beslut innan man kan ta emot hjälp av NATO eller dess medlemsländer.¹⁶⁴

Den andra huvudpunkten för de juridiska krav som ställs på ett aspirerande land behandlar truppernas status i NATO -länder, man förväntas anta London SOFA (Status of Force Agreement) som ny medlem, detta traktat kallas även för NATO SOFA.¹⁶⁵ Huruvida det avtalet som Sverige ingick med NATO 1996 i form av PFF SOFA motsvarar fullständigt London SOFA analyseras inte djupare, men Sverige har uppdaterat sin SOFA senast 2014 i samband med värdnationsavtalet och i dokumenten för lagändringarna noteras att PFF SOFA i stort motsvarar NATO SOFA.¹⁶⁶ Det man bör notera är att Sverige har lämnat in en reservation till dessa SOFA protokoll. I den reservationen kan inte något annat land bedriva domsrätt på svenskt territorium.¹⁶⁷

¹⁶² NATO 1999, 8-10.

¹⁶³ NATO 1949, Artikel 3 och 5.

¹⁶⁴ Försvarsdepartementet 2015, 25-26.

¹⁶⁵ NATO 1999, 8.

¹⁶⁶ Försvarsdepartementet 2015, 31.

¹⁶⁷ Försvarsdepartementet 2015, 26.

Som en del av att erkänna NATO:s byråkratiska ställning förväntas länder som arbetar för ett medlemskap i NATO att godkänna överenskommelsen om nationella representanternas och Internationella Stabens medlemmars status (Ottawa överenskommelsen) samt överenskommelsen om Tredje staters ställning i NATO (Bryssel överenskommelsen).¹⁶⁸ Bryssels överenskommelsen bör Sverige redan ha implementerat eftersom de tredje staterna som nämns är partnerskapsländerna. I sig kräver det inte någon lagändring, utan man binder sig bara som nation att erkänna de stater som är NATO:s partnerländer som partnerländer.¹⁶⁹ Ottawa överenskommelsen i sin tur ger immunitet och legitimation åt de personer som arbetar i NATO organisationen som medlemmar av NATO och inte de stater som har skickat dem. Detta gäller inte för militära högkvarter.

Även krav på lagstiftning gällande tekniska traktat har noterats i MAP -processen. Man skriver att aspirerande länder bör anta informationssäkerhetsavtalet från 1997, patentavtalet från 1960 och avtalet för kommunikation av teknisk information angående försvaret från 1970.¹⁷⁰ Detta betyder att man bör i fråga om informationssäkerhet säkerställa sig om att information inte hamnar i fel händer och att länder undersöker ifall personer med rätt till klassificerat material är pålitliga.¹⁷¹ Patentavtalet förpliktar NATO -länder att inte får förhindra andra NATO -länder från att söka patent för uppfinningar eller produkter man har utvecklat för att befrämja NATO:s gemensamma försvar.¹⁷² Avtalet gällande kommunikation av teknisk information angående försvaret förpliktar den som antagit traktatet att inte förmedla vidare information gällande andra NATO -länder och att man sparar den informationen enligt bästa möjliga förmåga.¹⁷³ För Sverige betyder det säkert att man bör ta dessa traktat under noggrann uppsyn, men som en långtida fredsbevarande nation har Sverige säkert redan skaffat sig en del tillvägagångssätt som skulle underlätta denna transformation.

¹⁶⁸ NATO 1999, 9.

¹⁶⁹ NATO:s hemsida för Bryssel överenskommelsen: http://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_24443.htm Läst 11.4.2017 kl. 13:10.

¹⁷⁰ NATO 1999, 9.

¹⁷¹ NATO 1997, Artikel 1.

¹⁷² NATO 1960, 11.

¹⁷³ NATO 1970, Artikel 2.

Sista kravet under juridiska faktorer hanterar kärnvapen information. Man förväntas anta överenskommelserna M(64)39 (egentliga överenskommelsen om kärnvapeninformation) och femte revisionen av C-M(68)41 (administrativa överenskommelsen om hur man förväntas implementera det föregående avtalet).¹⁷⁴ Det är närmast omöjligt att forska i detta eftersom Sverige inte är medlem av NATO och har inte såtillvida öppett ratificera dessa avtal. Ej heller skulle sådan information som kunde hänvisa till att så har skett utan att vara medlem vara av oklassificerad sort.

Som en sista punkt noterar man ännu att aspirerande länder bör sträva till att göra sin lagbalk så kompatibel med NATO som möjligt. Detta bör göras för att möjliggöra så brett samarbete mellan NATO och aspirerande landet.¹⁷⁵ Forskningen har inte hittat några som helst antydningar att någon lagstiftningsprocess för att möjliggöra detta skulle vara i gång i Sverige. Däremot har man inte heller hittat någon lagstiftningsprocess som skulle motarbeta detta samarbete. Implementationerna för juridiska kraven skulle utföras i arbetsgrupper där man skulle förmedla sina bekymmer och till vilken grad man anser sig vara villig att implementera alliansen möjliga aktiviteter i sin lagstiftning.¹⁷⁶

4.4 Sveriges åtgärder för en försnabbad process

MAP -processen och de förpliktelser som artikel 10 i Nordatlant Fördraget medför är inte några saker som NATO skulle ha meddelat att de vill frånga. Tvärt om har man sedan 1999 som ett land som önskar bli en del av alliansen genom gått just denna processen. man har även pointerat från NATO:s sida att då man inlet MAP -processen har man inga förväntningar på att landet i fråga skulle ansöka om medlemskap.¹⁷⁷ Det man kan dra som slutsats av de tidigare kapitlen är att Sverige redan har goda förutsättningar för att bli medlem. Men helt klart skall också det vara att Sverige inte har officiellt inlett någon MAP -process eller meddelat om intentioner för att bli medlem i NATO.

¹⁷⁴ NATO 1999, 9-10.

¹⁷⁵ NATO 1999, 10.

¹⁷⁶ NATO 1999, 10.

¹⁷⁷ NATO 1999, 1.

Om det enligt premissen för denna forskning vore så att Sverige bestämde sig för att ansluta sig till NATO, skulle det garanterat väcka någon reaktion i Ryssland. Det är denna reaktion som även kan stå bakom varför NATO inte skulle vilja anta Sverige som medlem. Man vill inte dra in försvarsalliansen i en kris genom att anta nya länder som medlemmar. Då får man gå tillbaka till andra alternativ än den utdragna process som är gällande idag. Det är rätt naturligt då man kan härleda födseln av den nuvarande processen till tiden efter kalla kriget, då Ryssland inte utgjorde ett hot. Läget är annat idag och så borde således antagningsprocessen för länder av speciellt intresse för NATO. Med denna inledning konstateras endast att alternativa tillvägagångssätt för hittas. Eventuellt har dessa tillvägagångssätt redan utvecklats och håller på att implementeras utanför allmänhetens vetskaper.

För att understryka hur några av de väsentligare delarna av MAP -processen redan håller på att förverkligas i Sveriges fall har de behandlas närmare nedan. Det centrala med en försnabbad antagningsprocess är att man undviker att uppleva starka reaktioner av Ryssland. Detta kapitel kommer att bygga runt två centrala begrepp: Fördjupat Samarbete och 28+2.

Det Fördjupade Samarbetet (EO) som Sverige och fyra andra länder har inlett med NATO liknar inte till namnet något den Intensifierade Dialogen (ID) som ett land som aspirerar på ett medlemskap utför. Men verksamheten är väldigt liknande, det som fattas är de uttalade orden om att vilja bli medlem i alliansen. Sverige har under senaste tiden antecknat i alla märkbara officiella dokument att man önskar fördjupa sitt samarbete rakt med NATO eller förstärka sin transatlantiska länk genom multilaterala samarbeten.¹⁷⁸

Toppmötet i Warszawa signalerade även början till en samarbetsform som kallas för 28+2. Denna samarbetsform går ut på att Sverige och Finland allt närmare även begår en politisk dialog med NATO. Enligt MAP är detta ett steg under processen till medlemskap, enligt tidigare redovisning. I de officiella anföranden som försvarsminister Hultqvist höll under Warszawa toppmötet är meddelande klart att man vill fortsätta att göra allt tänkbart samarbete med NATO, utom att bli medlem. Det finns en stor del av den allmänna opinionen som inte vill att Sverige skall bli medlem i NATO som ändå tror att Sverige skulle försvaras av alliansen ifall läget skulle förändras så att det skulle behövas.¹⁷⁹ Detta trots upprepade uppmaningar av NATO sändebud om raka motsatsen.

¹⁷⁸ Regeringskansliet 2017, 17. Wallström 2017, 2.

¹⁷⁹ Kuntz 2015, 35-36. Enligt opinionsmätning anser 66% av svenskarna att NATO skulle hjälpa Sverige trots att man inte är medlem i alliansen.

5 Sveriges alternativ till ett eventuellt NATO-medlemskap

Sverige har enligt utredningen Bringéus ledde ett flertal andra internationella multilaterala samarbeten som klassas som säkerhetspolitiska. De andra, förutom samarbetet med NATO och till viss mån även EU, har inte varit av central roll i denna forskning eftersom de inte enligt realpolitisk vinkling spelar så stor roll då de inte medför någon reellmakt. FN går att diskutera eftersom det är en politiskt mäktig internationell organisation. Det beror främst på att någon annan organisation än NATO klarar inte av att vara en säkerhetsgaranti, för att de saknar militär makt i den utsträckningen som är nödvändigt. I ett försök att belysa resonemanget noggrannare har jag här presenterat de centrala organisationer där Sverige har en betydande roll, sett ur ett nationellt perspektiv.

Då man betraktar Organisationen för Säkerhet och Samarbete i Europa (OSSE) märker man hastigt att organisationen har som målsättning att övervaka och rapportera om säkerhetspolitiska frågor ur ett europeiskt perspektiv.¹⁸⁰ Detta är ett väldigt gediget arbete och viktigt för att ha bättre möjligheter att göra avvägda beslut. Däremot har denna rapporteringskultur mindre betydelse ur en realpolitisk syn, bortsett från behovet att analysera stater. Däremot kunde en större vikt läggas just vid OSSE om forskningen använde sig av liberala synvinklar. Det beror på att liberala och konstruktivistiska teorier erbjuder större förklarande makt till främjande av säkerhet via diskussion. Trots allt detta kan man inte se OSSE som ett säkerhetspolitiskt alternativ till NATO för Sverige.

Förenta nationerna (FN) har en betydande roll i världen som en neutral organisation som strävar efter världsfred genom att övervägande använda även militär makt i fredsbevarande och förebyggande syfte.¹⁸¹ Ur svensk utrikespolitisk synvinkel kunde inte FN vara av större vikt just nu, eftersom Sverige har blivit inval i FN:s Säkerhetsråd.¹⁸² Som sagt använder sig FN av militärmakt som baserar sig på enskilda staters kontribution och kunde därför anses höra till den listan över organisationer av speciellt värde för svensk säkerhetspolitik som ett alternativ till NATO. Så är ändå inte fallet då man betraktar den nationella nivån.

¹⁸⁰ OSSE 1975, 3-13.

¹⁸¹ FN-stadgan, artikel I: <http://www.un.org/en/charter-united-nations/index.html> Läst 12.4.2017 kl. 9:02.

¹⁸² Regeringens sida för Sveriges representation i FN:s säkerhetsråd: <http://www.regeringen.se/regeringens-politik/sverige-i-fns-sakerhetsrad/> Läst 12.4.2017 kl. 9:45.

FN:s styrka är operationer ute i världen för att befrämja fred. FN:s styrka är inte ökande av nationell försvarsförmåga genom avtal eller på något annat sätt. Ur dessa enkla argument har beslutet kommit att utesluta FN ur de bilaterala eller multilaterala samarbeten som främjar det svenska totalförsvaret. Trots detta frånses inte forskningen det faktum att Sverige kan främja världsfreden och bekämpa problem där de uppstår via FN.

Nedan kommer det säkerhetspolitiska samarbetet inom EU och NATO att lyftas fram. Förutom de nyss nämnda multilaterala samarbetena, kommer de bilaterala samarbetena med Finland och USA att betraktas noggrannare. Klart frånvarande är samarbetet med Danmark, Norge och Estland. Dessa är dock inte så märkbara i den svenska nationella debatten, inte har heller starka bevis på att dessa samarbeten skulle vara av markant betydelse i form av konkreta aktioner hittats under loppet av denna forskning. Det bör dock nämnas att inte forskningen heller har strävat till att hitta sådana.

5.1 EU ur säkerhetspolitisk synvinkel

Då Sverige gick med i EU 1995 tog man ytterligare ett steg mot de västerländska värdena. Under kalla kriget förde Sverige en så kallad neutralitetspolitik. Neutralitetspolitiken gick ut på att man inte var allierad eller associerat med något land. Detta har starkt kritiserats efter att dokument från den tiden inte längre är sekretess belagda. Det har funnits att även under neutralitetstiden hade Sverige ett långt ingående samarbete med västerländska nationer som Förenta staterna och Förenade kungadömet. Slutligen kunde inte Sverige mera säga sig vara neutralt efter som man var medlem i EU. Detta ledde till att begreppet alliansfrihet utvecklades. Detta begrepp om alliansfrihet, som skall beskriva hur Sverige sköter sin utrikes- och säkerhetspolitik, används ännu idag.

Det problematiska med begreppet alliansfrihet är att det inte innefattar något som helst samarbete som kunde tydas som gemensamt försvar eller ens en solidaritetsförklaring. Sedan 2009 har Sverige utlovat en solidaritetsförklaring åt samtliga länder i EU och Norden. Hur man med gott samvete kan kalla en solidaritetsförklaring alliansfri borde klargöras ytterligare, men centrala slutsatsen för denna forskning är att fallet inte är så. Sverige har genom solidaritetsförklaringen ingått i ett förbund att försvara och förvänta sig försvar ifall att någon skulle drabbas.¹⁸³

¹⁸³ Jermsten 2016, 35.

Denna solidaritetsförklaring är en reaktion till artikel 42 i EU-fördraget (Lissabonfördraget) där man konstaterar att EU kommer att skapa en gemensam säkerhetsstrategi och att det i fortsättningen kan leda till ett gemensamt försvar.¹⁸⁴ Speciellt efter terroristattacker i Frankrike åberopade Frankrike artikel 42.7 av Lissabonfördraget. I den punkten står det uttryckligen att medlemsländerna skall bistå varandra med all makt till deras förfogande ifall någon eller något hotar deras territorium. Vidare står det ännu att allt baserar sig på FN-stadgans 51 punkt och att all verksamhet skall vara i linje med och koordineras med NATO.¹⁸⁵ Man kan alltså med gott samvete och forskaretiken i behåll säga att Sverige tog första steget från neutralitetspolitik genom EU. Huruvida man kan ge hållande bevis för att även alliansfriheten är rubbad är sist och slutligen en värdefråga. Nuvarande svenska regeringen har dragit denna linje vid medlemsansökan till NATO.

Det som ännu bör behandlas då det gäller samarbetet mellan Sverige och EU är den Europeiska Stridsavdelningen (EUBG – European Union Battle Group). EUBG är ramverket för fredsbevarande missioner för EU. Sverige har deltagit i samtliga missioner sedan begreppet lanserades.¹⁸⁶ Om möjligt har ändå Nordiska Stridsavdelningen (NBG – Nordic Battle Group) varit av ännu större vikt för Sverige. Sverige fungerade som ramnation¹⁸⁷ för den första NBG truppen. Det som är speciellt med NBG är att Stridsavdelningen kan användas till snabba insatser även inom EU. Detta gör det ännu svårare att förklara att Sverige verkligen är alliansfritt trots att man aktivt har medverkat i ett gemensamt försvar för EU.

För att summera kan man konstatera att samarbetet med EU är av ytterst vikt för Sverige. Om man följer den officiella diskussionen är det endast samarbetet med Finland som nämns oftare. Samtidigt har det gemensamma försvaret i EU gjort att Sverige de facto har tagit första steget ur även alliansfriheten. EU betraktas inte som ett alternativ till NATO inom EU. Detta är logiskt då 22 länder som är medlemmar i EU samtidigt är medlem i NATO. Det är knappast i någon nations intresse att bilda överlappande system i de ekonomiska tiderna vi lever i. Trots detta skulle ett försvarssamarbete inom EU vara det starkaste alternativet om man utesluter NATO-medlemskapet.

¹⁸⁴ EU 2010, 18.

¹⁸⁵ EU 2010, 41.

¹⁸⁶ Kunz 2015, 28.

¹⁸⁷ Dvs. Sverige var den nation man byggde Stridsavdelningen runt.

5.2 Bilateralt samarbete i den svenska säkerhetspolitiken

Det finns tre sorter av samarbete inom Sveriges säkerhets- och försvarspolitiska samarbeten. De bilateralt samarbetena sker med enskilda länder. Multilateralt samarbete sker inom ramen för olika organisationer. Därutöver finns även en mellanvariant som Sverige använder sig av, en så kallad minilateralism, där en mindre grupp av länder samlas kring ett projekt. Det nordiska samarbetet är ett exempel på detta. I Sveriges fall har stor focus lagts vid att hålla sig vid en vald samarbetsform för att skapa trygghet i omgivningen och för att bidra till att definiera sitt lands säkerhets- och försvarspolitiska profil och identitet.¹⁸⁸

De bilateralt samarbetena erbjuder flera fördelar. Största fördelen är att det kan anpassas till ländernas individuella behov. Dessa skräddarsydda lösningar går i allmänhet inte att åstadkomma i multilaterala sammanhang. Eftersom länderna förväntas acceptera hela paketet som följer med ett medlemskap.¹⁸⁹ Samtidigt har den bilaterala formen av samarbete sina begränsningar. Det kan till exempel vara svårt att sträcka samarbetet över enskilda projekt och samarbetet risker därför att bli en minilateralism. Även förändrade omständigheter, som maktskifte, kan inverka på de bilaterala förhållandena. Speciellt ifall någondera av parterna inte mera anser att samarbetet är lönsamt. Det samma kan även stämma för multilaterala samarbeten, som vi kan notera genom maktskiftet i Förenta staterna.¹⁹⁰

Enligt realismen är inte bilaterala förhållanden lika stabila som multilaterala förhållanden för samarbete, eftersom de bilaterala samarbetet är mera känsligt för de fluktuationer i opinion som tidigare nämndes och för att det även går att påverka lättare som en utomstående stat. Därför är det inte att rekommendera att göra sig beroende av bilaterala samarbeten.¹⁹¹

¹⁸⁸ Bringéus 2016, 55

¹⁸⁹ Bringéus 2016, 55-56

¹⁹⁰ Bringéus 2016, 56

¹⁹¹ Bringéus 2016, 56

Som följande kommer Sveriges bilaterala samarbeten att analyseras. Som sagt tidigare, kommer inte alla bilaterala samarbeten att tas upp. De bilaterala samarbeten som har största betydelsen för Sverige just nu har valts för analys. Försvarsministern Hultqvist har i upprepade uttalanden nämnt bilateralt samarbete som ett alternativ till NATO. Speciellt försvarssamarbetet med Finland men också samarbetet med Förenta staterna har varit försvarsministerns svar då någon har ställt honom frågan om Sveriges NATO-medlemskap.¹⁹² Nedan har de två nyssnämnda bilaterala samarbetena analyserats noggrannare.

5.2.1 Sverige och Finlands samarbete

För tillfället bedriver Finland och Sverige ett i modern historia banbrytande samarbete. Båda länderna utreder på sina håll hur man kunde fördjupa det redan aktiva samarbetet. Man har bland annat utövat betydande övningssamarbete inom ramen för FISE.¹⁹³ Även NATO har fått stå som ramorganisation för exempelvis de senaste BALTOPS övningarna. Detta kan ses som en strävan till interoperabilitet länderna emellan.

Det har lett till tanken om att skapa en finsk-svensk marin stridsgrupp (Finnish- Swedish Naval Task Force)¹⁹⁴ Vilket skulle ytterligare förbättra ländernas säkerhet och samtidigt möjligen göra inbesparingar i materialanskaffningar i framtiden. Man förbereder alltså gemensamma resurser som skulle gå att använda till både civila som militära ändamål.¹⁹⁵ Detta kan även ses som användning av redan befintligt materiel.

Inom ramen för FISE har man även inlett omfattande gemensam operativ planering.¹⁹⁶ Som i sin tur leder till att länderna har aktivt börja byta ut personer för tjänstgöring i varandras staber och försvarsministerier.¹⁹⁷ Då man har märkt att detta kräver säker kommunikation, har man även utvecklat säker kommunikation mellan länderna.¹⁹⁸ Som ytterligare förbättrar möjligheterna för informationsutbyte.

¹⁹² Försvarsminister Hultqvists tal vid rikskonferensen Folk och Försvar: <http://www.regeringen.se/tal/2017/01/tal-av-peter-hultqvist-pa-folk-och-forsvars-rikskonferens-2017/> Läst 10.4.2017 kl. 18:29

¹⁹³ Jermsten 2016, 38-40

¹⁹⁴ Jermsten 2016, 38-40

¹⁹⁵ Jermsten 2016, 38-40

¹⁹⁶ Jermsten 2016, 38-40

¹⁹⁷ Bringéus 2016, 75

¹⁹⁸ Bringéus 2016, 75

Inom flygvapnet har man under en längre tid övat tillsammans och således skapat interoperabilitet mellan ländernas flygvapen. Man klarar alltså av att utföra gemensamma flygoperationer redan nu. Flygvapnen har även övat på att använda varandras flygbaser som gör att man smidigare kan sprida på respektive flygvapnen under ökad risknivå.¹⁹⁹ Samarbete inom luftövervakningen sker även i nuläget.

Det marina samarbetet sträcker sig från det redan nämnda visionerna om en gemensam marin stridsgrupp till att man redan utnyttjar varandras marina infrastruktur och övningsområden. Även inom marinen har man utvecklat säker kommunikation mellan ländernas trupper samt samarbete inom luftövervakningen genom det.²⁰⁰

Allt detta sker ändå under villkor från både Sverige och Finland att man inte förpliktas försvara den andra parten. Man anser även att samarbetet skall utveckla och komplettera det nationella försvaret, inte ersätta det. Militära insatser i respektive land förutsätter ännu politiska beslut.²⁰¹ De lagändringar som det har begärts utlåtanden på gällande FISE samarbetet har inte ännu färdigställts. I Sverige skall denna utredning färdigställas till och med den 30 april 2018.²⁰²

Enligt en tolkning är alliansen mellan Sverige och Finland likväl en allians. Detta skulle vara Sveriges första riktiga och offentliga steget ifrån även alliansfrihets politik. Det är kanske därför som även NATO medlemskapet har linkats till Finlands NATO medlemskap.²⁰³ Ändå håller regeringen i Sverige fast vid sin linje om alliansfrihet och meddelar att inget aktuellt samarbete kommer att leda till någon traktatsrättslig, alliansliknande inramning. Däremot har man från finskt håll noterat en motsatt retorik. Där man tycker att samarbetet skulle naturligt närma sig en allians.²⁰⁴ Tack vare denna stränga linje mot alliering, riskerar Sverige att förbli utan förpliktande säkerhetsgarantier och i värsta fall satt sist på listan av de länder som man hjälper i en större kris.

¹⁹⁹ Jermsten 2016, 38-40.

²⁰⁰ Jermsten 2016, 38-40.

²⁰¹ Bringéus 2016, 77

²⁰² <http://www.regeringen.se/rattsdokument/kommittedirektiv/2017/03/dir.-201730/>

²⁰³ Jermsten 2016, 38-40.

²⁰⁴ Bringéus 2016, 77

5.2.2 Sverige och Förenta staternas samarbete

*”Partnerskapssamarbetet med Nato, som Sverige inledde i mitten av 1990-talet, kom att bli en inkörsport till en utvecklad bilateral relation. Genom dess övningsverksamhet, krishanteringsinsatser (första gången i Bosnien 1995) och förmågeutveckling uppstod nya svensk-amerikanska kontaktytor.”*²⁰⁵

Detta kan vi se idag då Förenta staterna engagerade sig stort för att möjliggöra det att Sverige och Finland erbjöds den nya Fördjupade samarbetsformen (EO). Detta leder till att Sverige kan ännu mera än förut skraddarsy sitt medverkande i NATO.²⁰⁶

Bland de utomnordiska bilaterala relationer som Sverige har på försvarsområdet intar USA en särställning. Sveriges bilaterala samarbete med Förenta staterna anses vara av stor betydelse, särskilt mot bakgrund av Förenta staternas militära förmåga och det tekniska kunnandet samt landets viktiga roll i internationella operationer och i NATO. Speciella relationer med Förenta staterna har även varit ett exempel på hur nuvarande regering undgår NATO frågan.²⁰⁷ Genom att fokusera på de bilaterala samarbetena istället.

Ur ett amerikanskt perspektiv är Sverige en bra samarbetspartner eftersom man uppskattar de säkerhetspolitiska beslut man har gjort i Sverige. En annan given sektor där de två länderna har stor nytta av varandra är militärtekniska sektorn. Sverige har en försvarsindustri som Förenta staterna uppskattar.²⁰⁸ Sverige samarbetar inom försvarsindustrisektorn genom att köpa amerikansk militär teknologi. Exempelvis är produktionen av JAS 39 Gripen E beroende av de kontrakt man har med Förenta staterna. Samtidigt betyder detta att Sverige är beroende av Förenta staternas exportlicens för att få sälja dessa plan.²⁰⁹

Förutom materiellt samarbete idkar även Sverige utbyte av personal med Förenta staterna. Således har man även ett naturligt informationsutbyte utöver det utbytet av information som har överenskommits annars. Detta har lett till att man mellan Sverige och Förenta staterna ingick en gemensam avsiktsförklaring. Detta leder till att man skapar starka transatlantiska band med Förenta staterna²¹⁰

²⁰⁵ Bringéus 2016, 82.

²⁰⁶ Bringéus 2016, 82.

²⁰⁷ Jermsten 2016, 43.

²⁰⁸ Bringéus 2016, 82.

²⁰⁹ Bringéus 2016, 83.

²¹⁰ Jermsten 2016, 43.

I denna gemensamma avsiktsförklaring har man kommit överens om fem områden som skall utvecklas gemensamt:

- interoperabilitet,
- övnings- och träningsverksamhet,
- försvarsmaterielsamarbete, (Införskaffning av luftvärn och undervattens kapacitet.)
- forskning och utveckling,
- multinationella operationer.²¹¹

Förenta staterna ger inga säkerhetsgarantier i Europa utanför NATO -ramen. Det betyder att om det förekom en kris där Sverige vore inblandad skulle Sverige riskera att bli utan garanterad säkerhet.²¹² Det är därför nödvändigt att det är NATO som blir det främsta samarbetsformatet för de allierade och icke-allierade östersjöstaterna och Förenta staterna. Genom diplomatisk och militär kompetens kan Sverige delvis, men inte helt, minimera dessa begränsningar.²¹³

5.3 Samarbetet med NATO

Det samarbete Sverige bedriver med NATO har rätt så noga karaktäriserats i förbifarten tidigare i denna avhandling. Här kommer de nuvarande samarbetsformerna att granskas noggrannare. Samarbetet med NATO är ett ytterst bra exempel på de multilaterala samarbeten som omnämns i hänseende av svensk säkerhetspolitik. Samtidigt är samarbetet med NATO en väldigt utpräglad transatlantisk länk.

Förutom att Sverige deltar i internationella krishantering och övningar som arrangeras av eller i en NATO -ram, Deltar Sverige även i ett flertal kommittéer som vidareutvecklar det samarbete man har samt den interoperabilitet man strävar till.²¹⁴ Detta syns exempelvis genom att Sverige deltar i NATO:s Interoperabilitetsplattform,²¹⁵

²¹¹ Bringéus 2016, 83.

²¹² Bringéus 2016, 85.

²¹³ Bringéus 2016, 84.

²¹⁴ Jermsten 2016, 42.

²¹⁵ Jermsten 2016, 42.

Kärnan i denna i samarbetet är ändå Planning And Review Process (PARP) som kan sägas motsvara NATOS interna försvarsplaneringsprocess, men är anpassad för partnerländer. Återkommer vartannat år i en skräddarsydd handlingsplan för det enskilda partnerlandet, en så kallad Individual Partnership and Cooperation Plan (IPCP).²¹⁶

Förutom försvarsplaneringen har man även 1997 inrättat EAPR som den politiska ramen för PFF-samarbetet. EAPR fungerar som ett forum för informationsutbyte och säkerhetspolitisk dialog mellan NATO och dess partnerländer.²¹⁷

Sverige deltar i Natos Enhanced Opportunity Programme (EO) som siktar på att utvecklat och fördjupat samarbete med NATO. Detta sker både på med tanke på det militära samarbetet samt den försvars- och säkerhetspolitiska dialogen.²¹⁸ NATO var noga med att pointera att medlemmarna i EO inte skulle betraktas som en grupp utan att varje lands engagemang var beroende på det landets vilja och behov. Den Svenska linjen är att skapa ett exklusivt format för att tillsammans med NATO -länder diskutera östersjöregionens säkerhet. Detta har bland annat fått ta uttryck i en så kallad 28+2-dialog.

28+2-samarbetet betyder också att länderna skapar en gemensam lägesbedömning genom ett löpande utbyte av information på militär nivå.²¹⁹ Under 2016 har det genomförts möten i detta format på utrikes- och försvarsministernivå. Dessutom som redan tidigare är känt arrangerades en sammankomst på stats- och regeringschefsnivå under senaste toppmötet i Warszawa.²²⁰

²¹⁶ Bringéus 2016, 118-119.

²¹⁷ Jermsten 2016, 42.

²¹⁸ Jermsten 2016, 42.

²¹⁹ Bringéus 2016, 120-121.

²²⁰ bringéus 2016, 120.

Sverige har även undertecknat ett samförståndsavtal med Nato om värdlandsstöd (Host Nation Support). Avtalet syftar till att säkerställa att värdlandet kan lämna effektivt stöd för militär verksamhet på sitt territorium i samband med övningar, krishanterings eller andra insatser. Värdlandsstödsavtalet som sådant ger inte NATO rätt att verka på svenskt territorium. Avtalet bygger på frivillighet mellan parterna, vilket innebär att det blir tillämpligt endast i de fall Sverige först fattar ett nationellt beslut om att bjuda in NATO för att genomföra verksamhet i något avseende. Det betyder att Sverige avgör när någon NATO -ledd verksamhet får äga rum på svenskt territorium.²²¹ Detta har redan aktualiserats i form av att Hultqvist meddelade närvarande vid toppmötet i Warszawa om att Sverige öppnar upp VIKING18 övningen för NATO medlemmar.²²²

Som sista samarbetsform som här kommer att behandlas tas de internationella krishanteringsuppdrag som Sverige deltar i. Allmänt kan man säga att NATO:s krishanteringsintensitet har minskat. Likväl är Sverige ännu en del av två NATO -ledda krishanteringsmissioner. De är: Kosovo Force (KFOR) i Kosovo och Resolute Support Mission (RSM) i Afghanistan.²²³ Det är dock inte att förvänta att NATO skulle anta några nya krishanteringsmissioner inom förse bar framtid.²²⁴ Detta har bekräftats senast under toppmötet i Warszawa då man åter gick till att lägga tyngd vid försvar och avskräckning.²²⁵

I detta sammanhang ska konstateras att gränsen mellan partnerskap och medlemskap i alla lägen är tydligt dragen. Den påverkas inte av det praktiska samarbetets omfattning. Någon smyganslutning till Nato är inte möjlig. Ytterst definieras denna gräns av de kollektiva försvarsförpliktelserna/säkerhetsgarantierna i artikel 5, vilka endast är tillämpliga på medlemmarna.²²⁶

²²¹ Jermsten 2016, 42.

²²² Hultqvist 2016, tal vid NATO toppmötet i Warszawa: <http://www.regeringen.se/tal/2016/07/interoperability-platform/> läst 12.4.2017 kl. 20:56.

²²³ Jermsten 2016, 42.

²²⁴ Bringéus 2016, 122.

²²⁵ Bringéus 2016, 122.

²²⁶ Bringéus 2016, 122.

6. SAMMANFATTNING

6.1 Forskningens resultat

I grunden för denna forskning ställdes tre frågor. Dessa frågor och de svar forskningen har hittat till dem kommer här att redovisas. I nästa stycke kan man läsa om de andra centrala slutsatser som har kunnat dras under forskningens gång. Första frågan som ställdes var hur ett svenskt medlemskap i NATO kan främja Sveriges defensiva roll för att förbättra sin position enligt balansteorin? Till denna fråga har forskningen kunnat bekräfta, att i rådande världspolitiska läge där man igen kan börja skymta en bipolar maktfördelning har vikten av att alliera sig förstärkts.

Det är mera logiskt att kunna balansera sin säkerhet med samarbete i en unipolär värld, så länge man gör samarbete med den stormakt som är störst. Rent militärt finns det inte en starkare allians än NATO och Förenta Staterna som en enskild stat inom denna allians. Det som skulle göra läget intressantare skulle vara ifall Kina även skulle häva sin plats som en stormakt likt det som Ryssland gör för tillfället. Enligt struktur realismen skulle vi då uppnå en situation som är multipolär och ostabilare än de två första versionerna.²²⁷ Det centrala är alltså att i en värld där det finns endast en stormakt borde man välja sin allians och i en värld som har två stormakter borde man förstärka sin allians med alla tänkbara medel så att alliansen håller då en eller fler länder orsakar ett multipolärt system. Det multipolära systemet är till sin natur ostabilare eftersom man inte kan lita på att man som allians erbjuder det bästa alternativet. Dessutom ökas möjligheterna att spela dubbelt spel.

På den andra frågan om vilket sätt de bilaterala förhållandena utesluter Sveriges behov att bli medlem i NATO, kan man resonera i två banor. Enligt det ovan nämnda resonemanget för balansteorin kan inget bilateralt förhållande utesluta ett behov av att alliera sig med den starkaste. Speciellt då man har samma värderingar och kultur i grund och botten. Det andra resonemanget är att de bilaterala förhållandena eller samarbetena är så starka att man trots sin alliansfrihet åtnjuter säkerhetsgarantier av det mäktigaste landet i den starkaste alliansen. För Sveriges del har forskningen kommit fram till att man söker två olika vägar inom detta bilaterala och multilaterala fält. Dels utvecklar man ett starkt samarbete med ett grannland som Finland, som liknar en allians enligt de antydda arrangemangen som är på kommande. Detta gör man för att

²²⁷ Waltz 2000, 5-6

förbereda sig för en alliering. I varje fall öppnar samarbetet med Finland dörrarna för att NATO enkelt skall gå med på ett Svenskt medlemskap. Om Sverige skulle gå med i NATO eller ens ansöka om medlemskap före eller utan Finland skulle det destabilisera östersjöområdet och troligen EU. Därigenom skulle man förorsaka en destabilisering av Europa om Sverige gick med i NATO utan Finland. Detta är inte enligt NATO:s målsättning trots den poängterade öppna dörren.

För det andra utvecklar man i Sverige ett bilateralt samarbete med Förenta staterna direkt. Det ända man kunde hoppas på är att det skulle betyda att åtminstone i fallet av en isolerad attack mot Sverige eller Sverige och Finland skulle Förenta nationerna hjälpa till enligt de avtal man har skapat. Detta kan vara mera osäkert alternativ med den president vid rodret som valdes i början av 2017. Huruvida detta argument skulle hålla om fallet vore en attack på både NATO - länder och Sverige är svårare att svara på. Det vore naturligt att Förenta staterna först skulle sköta sina förpliktelser till den allians man varit med och grundat, innan man hjälper ett enskilt land man har ett kontrakt med. Så klart skulle man göra båda ifall att resurserna räcker till.

Svaret på den andra frågan blir således att Sverige kunde tänka sig att utnyttja de bilaterala och multilaterala samarbetena till att åter närma sig NATO. Detta alternativ får mest stöd av teorin. Det andra lika kompetenta svaret på frågan är att Sverige räknar med att de bilaterala samarbetena räcker för att garantera deras säkerhet och att man genom dem inte skapar ett säkerhetsdilemma. Det tragiska med det andra alternativet är att det är mera riskfyllt. Därför bör svaret på frågan vara att Sverige försöker maximera sin säkerhet genom att först alliera sig (eller knyta bilaterala samarbetsformer) med Finland, för att sedan tillsammans med Finland bli medlem i NATO enligt en försnabbad process. Man skulle använda detta alternativ för att minimera den destabiliserande effekten.

Tredje frågan berör de förutsättningar Sverige har för att bli medlem i NATO enligt NATO:s egna krav. Enligt forskningen har inga krav på en ny medlem kunnat hittas som inte Sverige skulle fylla redan. En del av kraven som ställs på en aspirerande medlem förutsätter att man har tillgång till NATO:s organisation och kan således inte utvärderas huruvida Sverige fyller dessa krav. Som exempel vet man inte hurudana budgetförhandlingar Sverige skulle bedriva med NATO. Man vet inte heller huruvida Sverige skulle fylla de platser som skulle erbjudas åt dem vid inledande av ett medlemskap.

Svaret på den tredje frågan blir således, att så vitt man känner till kunde Sverige bli medlem redan idag enligt de krav som traditionellt har krävts av en ny medlem. Det förblir oklart hur rösterna inom NATO skulle falla. Den bild forskningen har gett i just röstningsfrågan är inte alls entydig. Det finns de som säger att Sverige inte skulle vara önskad medlem i NATO, tack vare den destabiliserande effekt det skulle ha på regionen. Samtidigt finns det även de rösterna som säger att NATO:s dörr alltid är öppen och att ju tidigare Sverige ansöker om medlemskap desto bättre.

6.2 Centrala slutsatser

Sverige har mycket att vinna genom ett fullbordat medlemskap i NATO. För tillfället har man allierat sig starkt med de makter som Ryssland ser som hotfulla, exempelvis Förenta staterna. Som i sin tur betyder att Ryssland ser troligen Sverige som en västmakt och troligen även som ett NATO land utan garantier. Det ända som garanterar Sverige för tillfälle är att man själv har bundit sig starkt till solidaritetsförklaringen i EU. Denna solidaritetsförklaring gäller en stor del av NATO -länder som även är medlemmar i EU. Huruvida detta är ett kalkylerat beslut för att öka säkerhetsgarantierna av NATO åt Sverige eller om det är endast för att trygga EU:s säkerhet av Sverige lär man inte få ett officiellt svar på. Det närmaste man kan komma är att följa den öppna och offentliga diskussion i svenska riksdagen. Som inte heller har klarat av att få svar på detta i det forskningsmaterial som har samlats till denna forskning.

Det närmaste man kommer är att Riksdagsledamot Wallmark (M) har i en skriftlig fråga till Sveriges Försvarsminister Hultqvist (S) den 20.2.2017 frågat huruvida ett svenskt framskjutet deltagande vid nästa NATO toppmöte 24.-25.5 i Bryssel skall garanteras.²²⁸ I sig är inte frågan den viktigaste delen utan det hur frågan presenteras är viktig. Då Försvarsminister Hultqvist (S) svarar konstaterar han att inbjudan och deltagande vid ”enskilda mötestillfällen”. Samtidigt konstaterar Hultqvist (S) att man kommer att fördjupa det befintliga partnerskapet genom programmet för fördjupade partnerskapet (EO – Enhanced Opportunities Programme). Huruvida Sveriges deltagande i nästa toppmöte blir av eller inte saknar allt för stor tyngd. Då informationsutbyte och övningssamarbete med NATO utvecklas och får en större omfattning.²²⁹ Detta kan man förstås tolka som att alliansfriheten i Sverige står fast. Samtidigt kan man även skönja en fördjupning i samarbetet som allt mera närmar sig en allians, utan de säkerhetsgarantier som artikel V i Nordatlant Fördraget erbjuder.

²²⁸ Wallmark 2017

²²⁹ Hultqvist 2017

Det som är väsentligt att ta med ur föregående stycke är att Försvarsministern Hultqvist (S) är för ett fördjupat samarbete med NATO. Huruvida detta direkt leder till ett svenskt NATO-medlemskap är av mindre importens, eftersom en fördjupning alltid betyder mera samarbete. Man kan konstatera att Sverige även med en regering som starkt förespråkar en alliansfrihet arbetar för att starkare alliera sig. Det är tydligt att linjen för en alliering då det kommer till NATO har att göra med en medlemsansökan. Under forskningen har man ändå inte kunnat hjälpa att förundra sig över om det endast är en juridisk linje och att säkerhetsgarantierna redan är på plats genom andra arrangemang. Inga bevis har hittats för detta argument, så det är något som kommande forskningar får ta tag i.

För realismen är det inte typiskt att försöka tolka folkets opinion trots att denna forskning har gjort det då det kommer till NATO-opinionen och partiopinionen. Den bästa förklaringen realismen erbjuder är att folket inte får leda landet till mindre attraktiva beslut bara för att de inte har den informationen som beslutsfattarna har. Ett svenskt medlemskap i NATO kan inte genomföras mot det svenska folkets opinion. Det är NATO tydlig med att uttrycka i sina krav på en aspirerande medlem. Orsaken till detta torde vara att det skulle riskera interna konflikter i ett land som ansluter sig utan den allmänna opinionens stöd. Denna störning i samhället skulle vara varken Sveriges eller NATO:s fördel. Dessutom ställer NATO krav på att mänskliga rättigheter skall respekteras och att jämlik hantering av medborgare i samhället skall följas. Det kan inte förbises att det i Sverige finns en stigande oro över hur invandrare och flyktingar behandlas. Även detta kan vara något som höjer några ögonbryn om Sverige skulle söka om NATO-medlemskap. Troligen skulle det inte hindra processen men det kunde vara något som skulle krävas att man försöker åtgärda.

För att slutligen ta ställning till avhandlingens rubrik, kan man rakt av avslöja att Sverige inte kommer att ansöka om medlemskap till NATO under nuvarande regering.²³⁰ Det är dessutom osannolikt att Sverige skulle få en ny regering innan regeringsperioden tar slut. Således kan man konstatera att Sverige inte kommer att ansöka om NATO-medlemskap förrän tidigast under nästa regeringsperiod, som börjar senast i oktober 2018. Det skulle vara en välkommen ändring ifall att Sveriges nästa riksdagsval skulle kulminera i en livlig NATO debatt. I sådana fall kunde det vara möjligt för Sverige att väldigt snabbt ansöka om ett medlemskap i NATO, tack vare sina goda relationer till NATO och det arbete som har gjorts för interoperabilitet inom ramen för PFF. Forskningen har även funnit att den ”normala” processen kunde för snabbas märkbart tack vare de lagändringar som värdlandsavtalet förutsätter.

²³⁰ Hultqvist 9.1.2017, Folk och Försvar Rikskonferens

Det scenariot där det är mest sannolikt att Sverige skulle välja att ansöka om ett medlemskap till NATO, utgår i från att Alliansen skulle vinna valet 2018, eftersom socialdemokraterna kategoriskt är emot ett NATO medlemskap. Om detta sker enligt de flesta opinionsmätningar som har gjorts, trots att marginalerna är under en procent plus eventuell felmarginal, skulle Sverige kunna ansöka om NATO -medlemskap redan i oktober 2018. Detta är osannolikt, eftersom man direkt på hösten måste fastställa budgeten för 2019. Därför är det mera sannolikt att Sverige skulle söka om medlemskap tidigast 2019.

Då man även beaktar hela diskussionen om att ansöka om medlemskap tillsammans med Finland, skulle koordineringsbehoven öka markant. Dessutom har Finland sitt riksdagsval i april 2019. Detta skulle vidare prokrastinera ett gemensamt Finsk-Svenskt beslut att bli medlem i NATO till sommaren 2019. Därefter skulle ansökan behandlas i NATO enligt den beskrivning av medlemskapsprocessen som tidigare har redovisats för. Den bakre gränsen (2022) som nämns i rubriken, kommer ur det faktum att den svenska riksdagsperioden tar slut det året. Eftersom man har i denna hypotes utgått från att NATO -medlemskapet skulle vara en central fråga inför ifrågavarande valperiod, är det något som regeringen skulle se till att aktualisera.

6.3 Granskning av forskningens validitet och reliabilitet

För att granska denna forskningens validitet måste man se till de dokument och den litteratur som har använts i forskningen. Det som förstärker en kvalitativ forsknings validitet är att man använt sig av rätt dokument för att besvara rätt frågor.²³¹ Detta betyder att denna forskning inte skulle vara valid ifall frågeställningen skulle vara bunden till den allmänna opinionen. Då kunde man konstatera att forskningen har använt fel verktyg (dokument) för att analysera objektet (folkets NATO opinion i Sverige). I denna forskning har man studerat huruvida den officiella opinionen till ett svenskt NATO -medlemskap är positiv. Till detta ändamål lämpar sig de officiella dokument som i huvudsak har använts i denna forskning väl.

Reliabiliteten i sin tur har till det stora hela lyckats genom att forskningen har tagit med de centralaste dokumenten vad gäller bildningen- och förmedlingen av den officiella opinionen om Sveriges NATO -medlemskap.²³² Trots att det finns mängder av material gällande just Sveriges olika opinioner till ett NATO -medlemskap har valet gjorts att inte inkludera dessa.

²³¹ Bergström & Boréus 2012, 41-42.

²³² Bergström & Boréus 2012, 42

En del av reliabilitetens utvärdering är att granska intersubjektiviteten och intrasubjektiviteten. Detta har forskningen strävat till att göra genom källhänvisningar. Meningen med dessa källhänvisningar är att skapa en god intersubjektivitet. Då intersubjektiviteten är god kan vilken annan person som helst anlända till samma slutsatser med de givna premisser som forskningen har. Man brukar även kalla detta för en god genomskådlighet, genomskinlighet eller transparens. Alternativet till intersubjektivitet är intrasubjektivitet. Då man uppnår en god intrasubjektivitet kan forskaren själv upprepa forskningen och anlända till samma resultat vid en annan tidpunkt.²³³ Det som ändå bör nämnas är att avhandlingen inte redovisar allt för noggrant genom hur forskaren tänker just så som forskaren gör under hela processen. Detta kan tolkas som ett typiskt problem inom statsvetenskapliga och humaniora ämnen överhuvudtaget.²³⁴ Därför anländer man ofta vid slutsatsen att dessa forskningar är mera intrasubjektiva. Så är nog fallet även denna gång.

Då man gör en djupare analys av de källor som använts förutom de primärdokument som har med Sveriges officiella opinion att göra, kan man konstatera att källorna förhåller sig neutralt eller positivt till ett svenskt NATO -medlemskap. Detta är inte ett stort problem eftersom premissen för forskningen var positiv till ett svenskt NATO -medlemskap. Trots detta har även negativa syner på erbjudits. Denna allmänna positivitet till Sveriges NATO -medlemskap kan även förklaras med det faktum att den struktur realistiska teoribasen utnyttjades för denna forskning. Som tidigare har bevisats förhåller sig teorin positivt till alliering och har därför säkert influera de valda källorna.

Forskningens etiskhet är däremot svårare att bedöma, eftersom objekten för forskningen är en nation och en organisation. Det som märkbart kunde inverka på etiken är ifall forskaren hade något att vinna personligen genom att forskningen skulle ge ett visst svar. Samma gäller om forskningen har med andra personer att göra. Då kan man försämma forskningens etik, exempelvis genom att avslöja en persons identitet som har intervjuats konfidentiellt.²³⁵ Som sagt är denna forskning etiskt utförd eftersom forskaren eller den organisation forskaren representerar inte har något att vinna oberoende forskningens resultat. Läget vore annat om finska staten hade utlovat extra stöd för finska försvarsmakten ifall man kunde påvisa att Sverige kommer att bli medlem i NATO inom snar framtid. Detta är dock inte fallet denna gång.

²³³ Bergström & Boréus 2012, 42-43.

²³⁴ Bergström & Boréus 2012, 43

²³⁵ Bell & Nilsson 2006, kapitel 3

6.4 Resonemang och förslag för fortsatt forskning

Noggrannare forskning om hur medlemskaps ansökan från Sverige skulle de facto behandlas inom NATO vore befogad. I denna forskning har man endast kunna anta att man utgår ifrån befintliga processer. Så behöver fallet nödvändigtvis inte vara. Speciellt om Sverige skulle bestämma sig för att ansöka om medlemskap under krissituation kunde en försnabbad process komma på fråga. Forskningsfrågan i sig är svårlöst eftersom det vore vid gränsen av säkerhetsstämplat material och öppna källor. För att kunna göra definitiva slutsatser vore det nödvändigt att i förtroende kunna utnyttja sekretess belagt material.

Då Sverige gick med i EU var allmänna opinionen för ett medlemskap. Det var inte fallet några år tidigare. Det som vore speciellt intressant att forska i är vilka paralleller man kan dra mellan förändringen i EU frågan och den eventuella NATO frågan när det kommer till folkets opinion. Den struktur realistiska tolkningen eller neo-klassisk realism vore en bra utgångspunkt för den forskningen. Även konstruktivistiska teorier vore passande eftersom man torde förstå sig på hur folkopinion bildas i den forskningen.

Även fortsatt forsknings behov då det kommer till IR har noterats under denna forskning. Främsta trenden kunde i fortsättningen vara att inkorporera större delar av den kapitalistiska världen i IR forskningens teorier. Det som efterlyses här är definitivt inte bundet till den realistiska traditionen. Exempelvis har geopolitiken satt sin fot mellan dörren igen just i detta hänseende.²³⁶ Detta öppnar en väldigt intressant dörr där samtliga IR teorier kunde försöka inkorporera varandra. Detta ä en trend som redan har börjats av några framstående forskare, som exempel Barry Buzan använder sig av Engelska skolan för detta arbete.²³⁷

²³⁶ Blackwill, Robert D. & Harris, Jennifer M. 2016

²³⁷ Buzan 1993 artikel senare utvecklad till en bok *"From International to World Society- English School Theory and the Social Structure of Globalisation"* med djupare argument; Buzan 2004.

Denna inkorporering kan antas fokusera mera och mera på en globaliserad värld. Frågan återstår då endast om det är den världen som vi närmar oss fortsättningsvis. Under forskningen har tanken väkts att internationella organisationernas viktighet endast understryks av staterna i världen. De reglerna som exempelvis FN erbjuder är legitima så länge nationerna väljer att följa dem. Denna utåtriktade globalisering kan tänkas ta skada av inåtriktade aktioner som att lämna gemensamma organisationer (BREXIT) eller att ifrågasätta dem utan intentioner att lämna dem (Förenta staterna och NATO). Denna inåtriktade politik eller ifall det är fråga om en sådan över huvud taget borde forskas i noggrannare. Det som skulle hända då enligt realistisk teori är att vi förskjuts från en struktur realistisk värld till en mera klassisk realistisk värld. Den världen är mycket mera lättantändlig. Det vill säga man kunde med större sannolikhet förvänta sig någon kris, vare det sig ett fullskaligt krig eller inte.

Att granska nuvarande NATO länders åsikt om ett svenskt NATO -medlemskap vore högin-
tressant. Främsta orsaken vore att vidare forska det som i denna forskning har beaktas som en konstant och given faktor. Forskningen skulle passa en forskning inom strategi vid försvarshögskolan eller vilken som helst fakultet för internationella relationer. Forskningen skulle behöva märkbara diplomatiska kontakter för att lyckas. Enligt nuvarande uppfattning skulle det kräva interjuver av personer som har en tillräckligt god uppfattning om styret i alla NATO medlemsländer. Alternativt skulle det kräva interjuver av samtliga NATO medlemsländers ständiga representanter vid NATO:s huvudkvarter.

Till slut måste ännu poängteras extra noga att den rapport som beställdes av nuvarande regering och som rapporterades av Krister Bringéus 2016 fick inte ta ställning till Sveriges alliansfrihet.²³⁸ Det som Bringéus rapporterar gällande bilaterala och multilaterala samarbeten är i linje med vad denna forskning har funnit. Läsaren av denna avhandling kommer att lämnas med ett citat ur denna rapport som speciellt bra meddelar vad Bringéus ville säga, men var explicit ombedd att inte göra. Man bör notera att ord som transatlantiska länken och multilateralhetsamarbete mera ofta än sällan syftar till NATO.

”Att hävda multilateralismen är alltså en huvudlinje i svensk utrikes- och säkerhetspolitik. Skälen är främst den insyn och de påverkansmöjligheter som även små stater får genom denna, liksom att gemensamma och allmänt accepterade regler för beslutsfattande etableras.

²³⁸ Bringéus 2016, 26

För ett litet land, i synnerhet om det är granne till ett större och mäktigare, är det en naturlig inställning att verka tillsammans med likasinnade länder i organiserade, multilaterala sammanhang.

Det multilaterala formatet säkerställer också transparens och gemensam politisk styrning i ledningsansvaret för militära insatser. Multilateralt samarbete är som regel mer omfattande och gränslöst än det bilaterala. Medlemmarna förväntas acceptera samtliga rättigheter och skyldigheter i medlemskapet.”²³⁹

²³⁹ Bringéus 2016, 56-57

KÄLLOR

BÖCKER, JOURNALER OCH ARTIKLAR

Ahtisaari, Martti & Iloniemi, Jaakko & Ruokanen, Tapani, 2016, *Miten tästä eteenpäin*, Docendo, Jyväskylä.

Andersson & Bennhult & Johannesson & Norsell & Nylund & Thörn, 2009, *Interoperabilitet*, Försvarshögskolan, Stockholm.

Andrén, Nils, 1997, *Säkerhetspolitik: Analyser och tillämpningar*, Nordstedts Juridik, Stockholm.

Badie, Bertrand & Berg-Schlosser, Dirk & Morlino, Leonardo, 2011, *International Encyclopedia of Political Science*, SAGE Publications, Thousand Oaks, California.

Bell, Judith & Nilsson, Björn, 2006, *Introduktion till forskningsmetodik*, Fjärde upplagan, Studentlitteratur, Lund.

Bergström, Göran & Boréus, Kristina, 2012, *Textens mening och makt - Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*, Tredje upplagan, Studentlitteratur, Lund.

Björklund, Jan (FP), 2015, *Motion 2014/15:3094 - med anledning av prop. 2014/15:109 Försvarspolitisk inriktning – Sveriges försvar 2016–2020*.

Blackwill, Robert D. & Harris, Jennifer M., 2016, *War by Other Means. Geoeconomics and Statecraft*, Belknap press, Cambridge, Massachusetts.

Bringéus, Krister, 2016, *Säkerhet i ny tid - Betänkande av Utredningen om Sveriges försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten*, SOU 2016:57, Stockholm.

Buzan, Barry, 1993, From International System to International Society; Structural Realism and Regime Theory Meet the English School, *International Organization*, 47-3, 327-352.

Buzan, Barry, 2004, *From International to World Society- English School Theory and the Social Structure of Globalisation*, Cambridge University Press, New York.

Buzan, Barry & Jones, Charles & Little, Richard, 1993, *The Logic of Anarchy - Neorealism to Structural Realism*, Columbia University Press, New York.

Carr, Edward Hallett, 1946, *The Twenty Years' Crisis 1919-1939 an Introduction to the Study of International Relations*, 2.nd Edition, MacMillan, London.

Chisholm, Roderick M., 1948, The Problem of Empiricism, *The Journal of Philosophy*, Vol. 45, No. 19, 512-517.

Elman, Colin, 2007, Realism, Griffiths, Martin (red.), *International Relations Theory for the Twenty-First Century*, 11-20.

Forsberg, Tuomas, 2011, Security and Defense Policy, Badie, Bertrand & Berg-Schlosser, Dirk & Morlino, Leonardo, 2011, *International Encyclopedia of Political Science*, 2374-2377.

Garst, Daniel, 1989, Thucydides and Neorealism, *International Studies Quarterly*, Vol. 33, No. 1, 3-27.

Gilpin, Robert G., 1984, The richness of the tradition of political realism, *International Organization*, Vol. 38, No. 2, 287-304.

Griffiths, Martin (red.), 2007, *International Relations Theory for the Twenty-First Century*, Routledge, Taylor & Francis Group, New York.

Guzzini, Stefano, 2011, Power and International Politics, Badie, Bertrand & Berg-Schlosser, Dirk & Morlino, Leonardo, *International Encyclopedia of Political Science*, 2109-2114.

Holmström, Mikael, 2001, *Den dolda alliansen: Sveriges Hemliga NATO-förbindelser*, Atlantis, Stockholm.

Honkanen, Karoliina & Kuusela, Janne, 2011, *Ett nytt NATO- 20 frågor och svar*, Finlands atlantsällskap, Helsingfors.

Hultqvist, Peter, 2017, *Svar på skriftlig fråga 2016-17-891 - Sveriges deltagande på Natos nästa toppmöte*.

Jermsten, Henrik, 2016, *SOU 2016:64 - Förutsättningar enligt regeringsformen för fördjupat försvarssamarbete - Betänkande av Förutsättningsutredningen*, Stockholm.

Keohane, Robert O., 1984, *After Hegemony: Cooperation and Discord in the World Political Economy*, Princeton University Press, Princeton.

Kunz, Barbara, 2015, *Sweden's NATO Workaround- Swedish security and defense policy against the backdrop of Russian revisionism*, IFRI, Focus stratégique, 64.

Lagerström, Maria & Norén, Anders, 2016, *Världsstöd vid höjd beredskap - Innebörd för det civila försvaret*, FOI, Stockholm.

Larsson, Olle & Marklund, Andreas, 2013, *Svensk Historia*, Historisk Media, Lund.

Lodin, Per & Carell, Anders, 2014, Neretnieks, Karlis, *Nato – för och emot*, 24-34.

Löfven, Stefan, 2016, *Regeringsförklaringen 13 september 2016*, Regeringen, Stockholm.

Machiavelli, Niccolò, 2007, *The Prince on the Art of Power*, Duncan Baird Publishers, London.

Mearsheimer, John J., 2001, *The Tragedy of Great Power Politics*, W. W. Norton & Company, New York.

Moravcsik, Andrew, 1993, *Liberalism and International Relations Theory*, Center for International Affairs Working Paper Series 92-6, Harvard University.

- Morgenthau, Hans J., 1948, *Politics among nations: the struggle for power and peace*, Alfred A. Knopf, New York.
- Neretnieks, Karlis (red.), 2014, *NATO - för och emot*, Kungliga Krigsvetenskapsakademien, Stockholm.
- Rossander, Erik, 2014, Natos krav på medlemmarna, Neretnieks, Karlis, *Nato – för och emot*, 16-23.
- Schlatter, Richard, 1975, *Hobbes's Thucydides*, Rutgers, The State University of New Jersey.
- Schmidt, Brian C., 2005, Competing Realist Conceptions of Power, *Millennium Journal of International Studies*, Vol. 33, No. 3, June 2005, 523–549.
- Shamasastri, R., 1915, *Kautilya's Arthashastra*, Oriental Research Institute, Mysore.
- Sipilä, Joonas & Koivula, Tommi, 2014, *Kuinka strategiaa tutkitaan*, 2. painos, Juvenes Print, Helsinki.
- Sivonen, Pekka, 2013, Tulevaisuuden ennakointi strategian tutkimuksen kohteena, Sivonen, Pekka (red.), *Suomalaisia näkökulmia strategian tutkimukseen*, 127-148.
- Sivonen, Pekka (toim.), 2013, *Suomalaisia näkökulmia strategian tutkimukseen*, Maanpuolustuskorkeakoulu, Helsinki.
- Thucydides, *The History of the Peloponnesian War*, Coradella Collegiate Bookshelf Editions.
- Wallmark, Hans, 2017, *Fråga 2016-17-891 Sveriges deltagande på Natos nästa toppmöte*.
- Wallström, Margot, 2017, *Utrikesdeklarationen 2017*, Regeringen, Stockholm.
- Waltz, Kenneth, 1979, *Theory of International Politics*, Addison-Wesley publishing company, Reading, Massachusetts.

Waltz, Kenneth N., 2000, Structural Realism after the Cold War, *International Security*, Vol. 25, No. 1, 5-41.

Wendt, Alexander, 1999, *Social Theory of International Politics*, Cambridge University Press, Cambridge.

Zakaria, Fareed, 1992, Realism and Domestic Politics; A Review Essay, Myths of Empire; Snyder, Jack, *Domestic Politics and International Ambition International Security*, Vol. 17, No. 1, 177-198.

Zakaria , Fareed, 1998, *From Wealth to Power: The Unusual Origins of America's World Role*, Princeton University press, princeton, New Jersey.

NYHETSMEDIA

Dagens Nyheter, 28.4.2016, *Interjuv med Lavrov*, <http://fokus.dn.se/lavrov/>

STATISTIK

DOKUMENT OCH RAPPORTER

Alliansen, 2013, *Vi bygger Sverige – Alliansens valmanifest 2014-2018*.

Centerpartiet, 2013, *Idéprogram - En hållbar framtid Våra idéer gör skillnad*.

EU, 2010, *Consolidated versions of the Treaty on European Union and the Treaty on the Functioning of the European Union - Charter of Fundamental Rights of the European Union*.

Försvarsdepartementet, 1995, *Ds 1995:28 - Sverige i Europa och världen*.

Försvarsdepartementet, 2014, *Ds 2014-20 - Försvaret av Sverige - Starkare försvar för en osäker tid*.

Försvarsdepartementet, 2015, *Samförståndsavtal med Nato om värdlandsstöd*.

Försvarsmakten, 2017, *Försvarsmaktens årsredovisning 2016 - Huvuddokument*.

Försvarsutskottet, 2009, *2008/09:FöU10 - Försvarets inriktning*.

Kristdemokraterna, 2015, *Principprogram*.

Liberalerna, 2013, *Partiprogram - Frihet i globaliseringens tid*.

Miljöpartiet, 2013, *Partiprogram*.

Moderaterna, 2013, *Handlingsprogram - ett modernt arbetarparti för hela Sverige*.

NATO, 1949, *The North Atlantic Treaty*.

NATO, 1960, *The Agreement for the mutual safeguarding of secrecy of inventions relation to defence and for which applications for patents have been made.*

NATO, 1970, *The NATO Agreement on the communication of technical information for defence purposes.*

NATO, 1997, *The Agreement between the Parties to the North Atlantic Treaty for the Security of Information.*

NATO, 1999, Press Release NAC-S(99)66 - *Membership Action Plan (MAP)*, NATO Press Release.

NATO, 2010, *Strategic Concept - Active Engagement- Modern Defence.*

NATO, 2014, *The Wales Declaration on the Transatlantic Bond.*

NATO, 2017, *Defence Expenditure of NATO Countries (2009-2016)* ,Press Release 2017-045.

OSSE, 1975, *Helsinki final act.*

Regeringen, 2015a, *Prop. 2014-15;109 - Försvarspolitisk inriktning – Sveriges försvar 2016-2020.*

Regeringskansliet, 2014, *Sveriges regering.*

Regeringskansliet, 2017, *Nationell säkerhetsstrategi*, Statsrådsberedningen, Stockholm.

Riksdagen, 2010, SFS 2010;1408 - *Lag om ändring i regeringsformen*, SFS.

Riksdagsförvaltningen, 2015, *Sveriges grundlagar och riksdagsordningen*, Riksdagsförvaltningen, Stockholm.

Riksdagsförvaltningen, 2016, *Sveriges riksdag*, Danagård Litho, Ödeshög.

Socialdemokraterna, 2013, *Partiprogram - Ett program för förändring*.

SOU 2015-1, Deltagande med väpnad styrka i utbildning utomlands - en utökad beslutsbefogenhet för regeringen.

Statsrådet, 2017, *Statsrådets försvarspolitiska redogörelse*.

Sverigedemokraterna, 2011, *Principprogram*.

Sverigedemokraterna, 2015, *Utrikespolitiskt inriktningsprogram 2015*.

Vänsterpartiet, 2016, *Partiprogram*.

BILAGOR

Bilaga 1 Förkortningar.

Bilaga 2 NATO:s utsträckning på karta.

Bilaga 3 NATO:s militära beslutsprocess.

Bilaga 1 Förkortningar.

CNAD – Conference of National Armament Directors, Konferenser för Nationellt Krigsutrustnings Direktoriat.

CS – Cooperative Security, är avdelningen för kooperativ säkerhet underställd Internationella Militär Staben.

EU – Europeiska Unionen.

EUBG – European Union Battle Group, Europeisk Stridsavdelning.

EO – Enhance Opportunities program, programmet för Fördjupat Samarbete.

FISE – Finskt-svenskt försvarssamarbete.

IMS – International Military Staff, är Internationella Militärstaben som är den militära exekutiva organisation som är underställd Internationella Militärkommittén.

IPP – Individual Partnership Programme, Individuellt Partnerskap Program utvecklat för MAP (se förklaring nedan).

IS – International Staff, är den civila Internationella Staben som arbetar bland annat för att uppnå konsensus inför Natorådets möten.

MAP – Membership Action Plan, Plan på Aktioner för ett Medlemskap.

MC – Military Committee, är Militärkommittén som förvandlar Natorådets politiska beslut till militära målsättningar.

NATO – North Atlantic Treaty Organization, är Nordatlantiska Fördrags Organisationen.

NAC – North Atlantic Council, är Natorådet som är den högsta auktoriteten i NATO.

NBG – Nordic Battle Group, Nordisk Stridsavdelning.

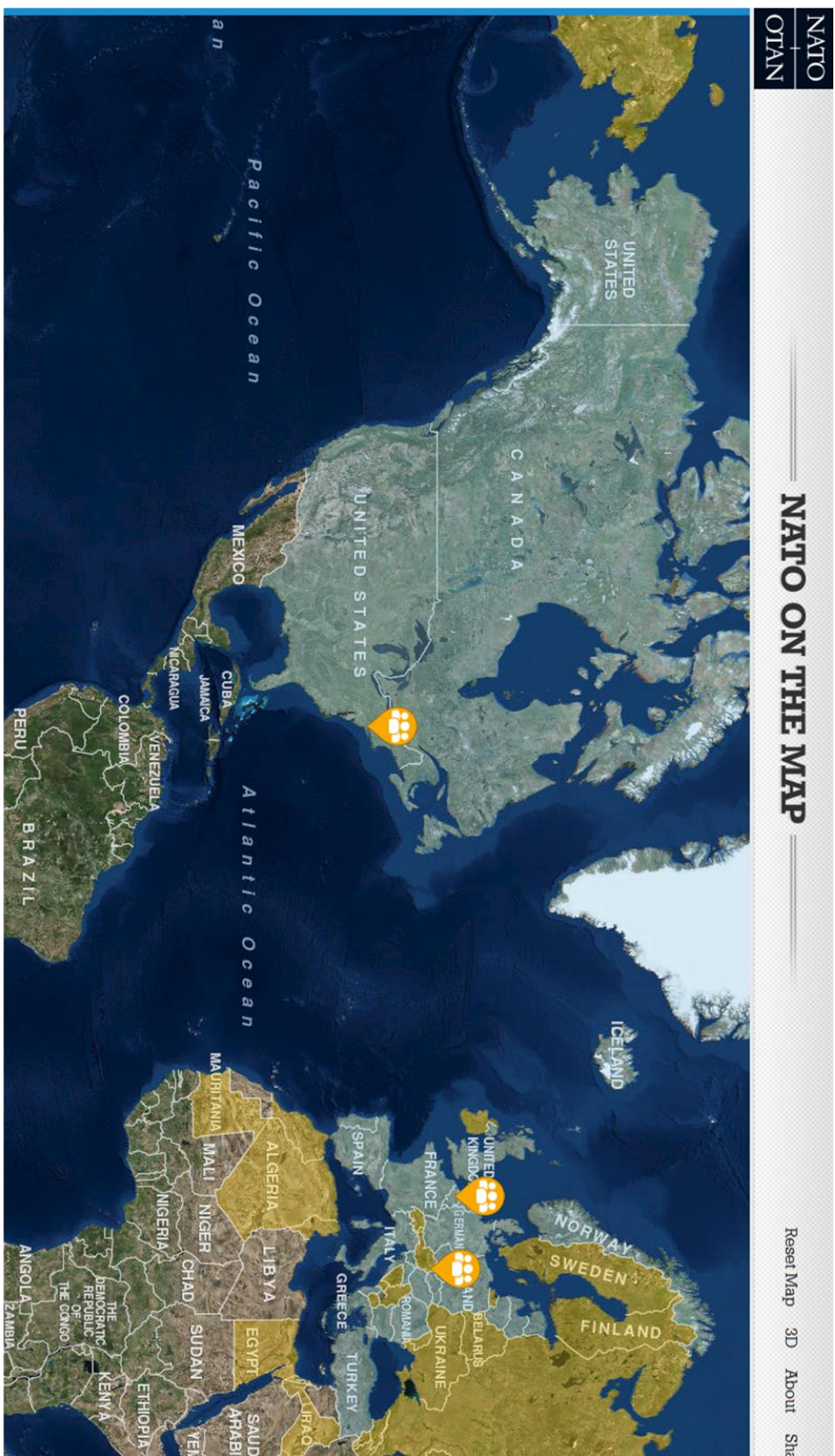
OSSE - Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (eng. OSCE).

PII - Partnership Interoperability Initiative, Initiativet för Interoperabilitet för Partners.

SOFA - Status of Force Agreement, avtal som reglerar statusen för ett lands styrkor när de befinner sig på en annan avtalsparts territorium.

WTO – World Trade Organisation, Världshandelsorganisationen.

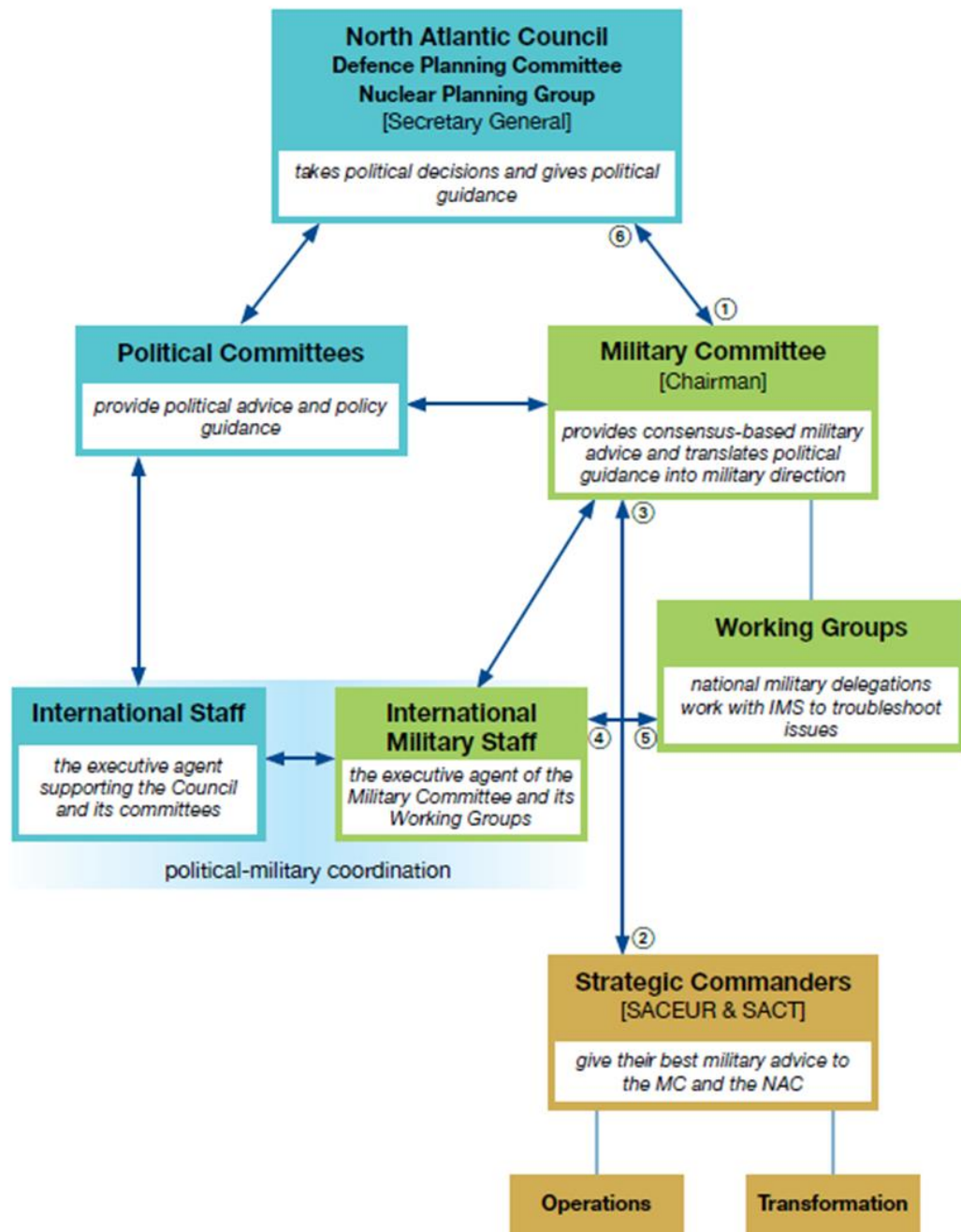
Bilaga 2 NATO:s utsträckning på karta.

<http://www.nato.int/nato-on-the-map/#lat=46.993333932852278&lon=-67.07832943749995&zoom=-1&viewer=gmaps&layer-1&layer-2>
 Hämtad 15.3.2017

Bilaga 3 NATO:s militära beslutsprocess.

The NATO Military Decision-Making Process

Two-way arrows show continuous circle of consultation and guidance.

*Källa: NATO, 2015a, NATOs Military Committee